

Aanwezig Voorzitter: Mevrouw H. Sahin Raadsleden: De heer E.G.T. Braam Mevrouw L.S. de Bruijn De heer D.R. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer C.P.I.M. Dolmans De heer M. van 't Eind De heer M.J. van Enk De heer M.A.J. Ezinga Mevrouw B.M.B.T. Niesen Mevrouw I.M. Jansen-Dirkx De heer M.T.F. Kaffa Mevrouw P.G. Kames Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer G.A. Kruger De heer J. Loof	Vervolg aanwezige raadsleden: Mevrouw S. van Maarseveen De heer M. el Majjaoui Mevrouw W.A.A.M. van Nunen De heer R. Nunnikhoven De heer U.H. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink Mevrouw A. Prenger Mevrouw H. van Schie De heer W. Smith De heer E. van der Veer De heer Q.L.A. Veerman Mevrouw W. van der Weij De heer M.V. Weterings Mevrouw E. Woudstra De heer A.M. Zoghbi Afwezig: Mevrouw M.E. Harmsen
Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder L. Bentvelzen Wethouder W. van Damme Wethouder G. van Malsen Wethouder S. van de Waart Wethouder M. Wit	Griffie: Griffier: de heer J.A. Massaar bpa Mevrouw M.M.A. Tittse De heer J. Hoefnagel Mevrouw F.S. Habiboellah (verslag)

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Goedenavond, dames en heren, beste leden van de raad. Ik vraag u vriendelijk plaats te gaan nemen. En ik open de raadsvergadering van de gemeente Rijswijk van dinsdag 25 november 2025. Graag heet ik welkom de leden van de raad, de fractie-assistenten, onze wethouders, medewerkers, vertegenwoordigers van de media, aanwezigen op de publieke tribune en de kijkers online. En in het bijzonder heet ik welkom onze gasten van de raad. Zij zitten daar mooi tegenover mij, mevrouw Melek Yonca Tagi, de heer Passet, rector van het Rijswijks Lyceum. Mevrouw Yonca Tagi is docent aan het Rijswijks Lyceum. En zij hebben meegenomen een aantal leerlingen. En ik ben heel erg blij met jullie aanwezigheid. Het lijkt me heel goed, juist in de vorming van democratisch burgerschap dat er ook jongeren raadsvergaderingen actief gaan volgen. Van harte welkom. En ik hoop dat de gesprekken met onze raadsleden jullie hebben geholpen om inzicht te krijgen in hoe de lokale politiek in Rijswijk werkt. En zojuist heb ik van jullie gehoord dat jullie het ook echt heel interessant hebben gevonden. En ik hoop dat jullie de raadsvergadering ook heel interessant gaan vinden. Maar mochten jullie eerder moeten vertrekken, weg willen gaan, dan staat dat jullie vrij en kunnen jullie de raadsvergadering ook online volgen of later terugkijken. Dan de vergaderorde, die is uw raad bekend. We werken tegenwoordig met spreektijden en dat werkt volgens mij heel goed.

Ook wil ik op dit moment aan u benadrukken: u hoeft niet de maximale spreektijd te gebruiken. Het is een hulpmiddel uiteraard. Dan respect. Ook voor deze vergadering vraag ik u respectvol met elkaar om te gaan, in woorden, maar ook in gedrag. Want de woorden die wij samen uitspreken, hebben betekenis en invloed, ook online. Dan bericht van verhindering hebben wij ontvangen van mevrouw Harmsen en wij hebben het bericht ontvangen dat mevrouw Koegler later komt. En ik zie dat verder iedereen aanwezig is. Ben ik iemand vergeten? Dat is niet het geval. Dan zijn er vanuit het college verder geen mededelingen. En daarmee ... En dan stel ik voor, voor het bureau van stemopneming als voorzitter te benoemen de heer van 't Eind en als leden mevrouw Koegler en de heer Ezinga. Ik neem aan dat dat allemaal uw instemming heeft. Dan zijn we aan het einde gekomen van agendapunt 1 al.

2. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Dan kunnen we door naar agendapunt 2, spreekrecht burgers. En voor het spreekrecht hebben twee personen zich aangemeld. En als eerste is dat de heer Peter Hartevelt van de BBR, Belangen Bedrijven Rijswijk over agendapunt 9, het raadsvoorstel Havenkwartier fase 2, gebiedspaspoorten en schetsontwerp openbare ruimte en haven. De heer Hartevelt, u heeft 5 minuten spreektijd. Aan u het woord.

Inspreker 1: Dank u wel, voorzitter. Beste leden van de raad, hoe kan het, na een lang participatieproces heeft u de gemeenteraad in 2021 ingestemd met het ontwikkelkader voor het Havenkwartier. Daarin is duidelijk bepaald dat er maximaal 400 woningen zouden komen in de tweede fase van het Havenkwartier. En hoe kan het dat we vier jaar later te horen krijgen dat het geen 400 woningen moeten worden, maar 663 woningen? Hoe kan het dat de gemeenteraad na een jarenlange participatie in 2021 heeft ingestemd met een ontwikkelkader welke na vier jaar later onhaalbaar blijkt te zijn. Als we niet uitgaan van 663 woningen, dan gaan we geen ontwikkelingen krijgen in de tweede fase van het Havenkwartier, lezen we in het raadsvoorstel. Daarbij wordt nu de indruk gewekt dat we blij zouden moeten zijn met het voorstel dat er ligt, omdat er dan iets gaat gebeuren. Maar we zijn absoluut niet blij. We zijn verre van blij. Op basis van het ontwikkelkader zouden 400 woningen, een prachtige ontwikkeling, gaan plaatsvinden. En nu krijgen we hetzelfde, maar worden we wel voor blok gezet. Er moeten meer woningen komen, anders gaat het niet gebeuren. Belangrijkste vraag daarbij is: hoe kan dat? Hoe kan het zodat in plaats van die 400 woningen om er iets moois van te maken, er toch 663 woningen moeten komen? Ondanks ons verzoek hebben we geen inzage gekregen in onderzoeken en berekeningen die ten grondslag liggen aan dit plan. We gaan hierover niet speculeren, doch we stellen wel vast dat ook projectontwikkelaars en andere personen in 2021 bij de participatie betrokken zijn geweest. We kunnen niet vinden dat deze partijen na 2021 hebben aangegeven dat het ontwikkelkader een niet haalbaar plan is. Als we toen wisten wat we nu weten, dan had dit in 2021 zeer waarschijnlijk tot een ander ontwikkelkader geleid. Wat de uitkomst ook mag worden vanavond, we spreken wel de wens uit dat er duidelijkheid komt op dit punt. Los van alles wat ik hiervoor noemde, betalen veel van onze leden van de Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk de rekening. Zij moeten straks meer woningen om zich heen dulden, waarvan zij nog in lengte van jaren de gevolgen zullen merken bij hun dagelijkse bedrijfsvoering. De gemeente werkt de mogelijke verliezen voor een groot deel weg en de investeerders verlaten het gebied met een goedgevulde portemonnee. In brieven die door ontwikkelaars zijn ingestuurd, wordt alleen maar gesproken over het feit dat ze het economisch niet rondkrijgen. We lezen niets over hoe dit uitwerkt op de zittende bedrijven en hoe zij denken een bijdrage te kunnen leveren aan het oplossen van het dagelijkse verkeersinfarct rond het Havenkwartier. In een enkel geval wordt zelfs opgeroepen om kritisch te kijken naar de BBR.

Kennelijk is het in hun ogen ongewenst als we opkomen voor de belangen van onze leden, nog los van het feit dat de informatie aantoonbaar onjuist is. De inhoud van deze brief heeft ons er in ieder geval niet van kunnen overtuigen dat we het ontwikkelkader moeten aanpassen. Wanneer is het genoeg? Harbour House 142 woningen. Harbournpark, 300 woningen. Sijthofflocatie, 672 woningen. Zo kan ik nog even doorgaan over de woningen die worden gerealiseerd in het Havenkwartier. Direct in de omgeving de Bordewijkstraat, 460 flexwoningen. En de Galjoenstraat waarschijnlijk ook nog iets van 200 woningen die erbij komen. Als we gaan tellen, komen we ongeveer op 3.300 woningen op een gebied van nog geen halve vierkante kilometer. Het doet de BBR deugd dat we merken dat alle partijen, ook tijdens een eerdere Forumvergadering, dit dossier zeer serieus nemen. Door een van de partijen is zelfs nu een amendement ingediend, waarin we denken van dat zou weleens een goede optie kunnen zijn om het gebied te gaan ontwikkelen. Alhoewel we als BBR duidelijk nee zeggen tegen dit raadsvoorstel, beseffen we ons ook dat het voor deze raad een zeer lastige afweging is. We hopen dat de raad ook antwoord wil krijgen op de vraag hoe kan het? Al is het maar om er lering uit te trekken voor toekomstige ontwikkelingen in Rijswijk. Die gaan in de komende jaren nog ongetwijfeld plaatsvinden. En ook uit respect voor iedereen die in 2021 enorm veel tijd heeft gestoken in het participatieproces rondom het ontwikkelkader. Zij zitten immers met de vraag waarom ze dat hebben gedaan, als nu blijkt dat de afspraken niet worden nagekomen. Dank voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hartevelt. Dan geef ik graag het woord aan de heer Hoonhout van het Havencollectief Rijswijk. Ook hij wenst te spreken over hetzelfde agendapunt, het raadsvoorstel Havenkwartier fase 2. Mijnheer Hoonhout, ook u heeft 5 minuten insprektijd.

Inspreker 2: Geachte burgemeester, wethouders en leden van de gemeenteraad. Mijn naam is Wim Hoonhout en ik spreek vandaag namens het Havencollectief, een groep van ondernemers en bewoners uit het Havenkwartier. Wij vertegenwoordigen als collectief de belangen van zowel bewoners als bedrijven in dit gebied en willen onze bezorgdheid uiten over de voorgestelde wijzigingen in het aantal woningen in de tweede fase van het Havenkwartier. Het collectief heeft vanaf het begin van dit traject actief deelgenomen aan een uitvoerig participatieproces. We hebben tal van gesprekken gevoerd, bijeenkomsten bijgewoond en gezamenlijk gewerkt aan de herontwikkeling van het Havenkwartier. Die is broodnodig. Op dinsdag 2 maart 2021 is na een stemming in de raad het ontwikkelkader goedgekeurd, met één essentiële en belangrijke aanpassing. Het aantal woningen in dat besluit is bijgesteld van 3.500 woningen naar 2.000 tot 2.500 woningen. Een jaar later, 15 januari, is onze brief van het Havencollectief in Forum Stad besproken. Waarin wij onze zorg hebben geuit, omdat in fase 0 en fase 1 al een totaal van 2.100 woningen worden gerealiseerd. En wij verwachten dat in fase 2 druk zal ontstaan om in dat grote gebied meer dan 400 woningen te realiseren. Wij spraken toen van een salamitactiek, omdat u als raad deelnemende plannen als een hapje voorgediend krijgt. En precies zo is het gegaan. En vandaag wordt aan u het volgende hapje voorgezet. Vandaag staat u als raad voor een cruciale beslissing over de tweede fase van het Havenkwartier. En de vraag die nu voor ons ligt, is of in afwijking van de eerder vastgestelde plannen meer dan de afgesproken 400 woningen kunnen worden gerealiseerd? Het oorspronkelijke aantal, ik benoemde dat al, is na een zeer uitvoerig participatieproces door de gemeenteraad vastgesteld. En is een zeer zorgvuldig en afgewogen keuze geweest. Wij maken ons ernstig zorgen dat er nu alweer voorstellen op tafel liggen om dit aantal fors te verhogen. Dit is geen kleine wijziging, het is een enorme ingreep in de leefbaarheid en bereikbaarheid van het gebied. Onze zorgen zijn groot en urgent. De druk op de leefbaarheid van het Havenkwartier is enorm. De extra woningen zouden deze druk onhoudbaar maken. Het belangrijkste punt van zorg is, naast de leefbaarheid, de bereikbaarheid van het gebied. Die al kwetsbaar is. Extra woningen zullen niet alleen meer leiden tot meer verkeersdruk, maar ook een zware belasting, zwaardere belasting van

de al overbelaste infrastructuur in en rondom het Havenkwartier. De voorgestelde verkeersoplossingen zijn, eerlijk gezegd, volstrekt onvoldoende. Het is geen oplossing om dit probleem in breder verband te onderzoeken. We hebben nu al te maken met urgente verkeersproblemen, die dagelijks de leefbaarheid van het gebied ernstig bedreigen. We hebben meerdere keren aangegeven dat we niet willen dat er steeds een plakje woningen wordt toegevoegd aan het gebied, zoals wij dat nu ervaren. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als over een aantal jaren wellicht de locatie van de Gemeentewerf vrijkomt, met een hele interessante bouwlocatie aan het water? Komt er dan een nieuw voorstel, fase 3 wellicht? Het Havencollectief houdt vast aan de afspraken die in eerdere participatieprocessen zijn gemaakt en zien geen enkel duidelijk voordeel in het toevoegen van extra woningen. Wat we zien, zijn enorme risico's in het verhogen van het aantal woningen tot bijna 700. En dat zal ongetwijfeld leiden, ik hoorde het net ook al, tot meer spanningen tussen bewoners en ondernemers. Doordat het mengen van wonen en werken in dit gebied verder verstoord wordt. Het is voor ons een zaak van grote urgentie. En er is op dit moment geen concrete oplossing voor de verkeersoverlast die we dagelijks ervaren. U kunt het dagelijks waarnemen op de enige ontsluitingsweg, de burgemeester Elsenlaan. Ik kom tot een afronding. Samenvattend, het Havencollectief blijft vasthouden aan de oorspronkelijke afspraak van maximaal 400 woningen in de tweede fase van het Havenkwartier, zoals vastgelegd in het uitvoerige participatieproject. Wij maken ons ernstige zorgen dat deze afspraak nu wordt losgelaten. Er is geen duidelijk voordeel te zien in het toevoegen van het aantal woningen. De risico's wegen zwaarder op dan de voordelen. Extra woningen zullen leiden tot een onhoudbare belasting van de openbare ruimte en infrastructuur. Wij vragen u als raad om het oorspronkelijke plan van maximaal 400 woningen te handhaven. En het gesprek met ons en andere belanghebbenden voort te zetten, over mogelijke verbeteringen die kunnen leiden dat de leefbaarheid wordt vergroot. Kiest de raad vandaag voor het ophogen van het aantal woningen met 700 stuks, om de betaalbaarheid van het gebied te ontwikkelen en beter in balans te brengen of kiest u als raad voor het behoud van leefbaarheid en bereikbaarheid van het toch al kwetsbare gebied? En dat is de essentie van het vraagstuk van vandaag. Ik wens u veel wijsheid toe.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hoonhout. Dank, voor de twee sprekers. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van agendapunt 2.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: En gaan we door naar agendapunt 3, vaststelling van de agenda. Ik zie dat mijnheer Van der Veer het woord wil voeren. Mijnheer Van der Veer.

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Wellicht is het een idee om agendapunt Havenkwartier naar voren te schuiven in verband met de aanwezige sprekers en de publieke tribune.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Dat is een, ik denk, goed voorstel, die ik ook als voorzitter van de raad aan u wilde doen. Maar goed dat u dat ook zelf doet. Ik kijk naar uw raad. Mijnheer Van 't Eind, u wilt ook het woord?

De heer van 't Eind: Ja voorzitter, maar dat ging niet over het punt wat de heer Van der Veer maakte. Dat gaat over een ander punt.

De voorzitter: Ik breng nu de vraag van mijnheer Van der Veer aan de orde. Kunt u instemmen dat het raadsvoorstel 9 na de vaststelling van het verslag als eerste inhoudelijk bespreekpunt wordt

behandeld? Ik zie iedereen instemmend kijken. Dan gaan we dat als eerste bespreekpunt behandelen. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, dank u wel. Op de agenda als bespreekstuk staat ook de milieuzones. De reden dat die als bespreekpunt stond, is dat wij voornemens waren een amendement in te dienen. Wij hebben besloten dat niet te doen. Wij stellen voor, in ieder geval wat onze fractie betreft, kan dat een hamerstuk zijn. Wel willen wij graag een stemverklaring doen bij dat voorstel.

De voorzitter: Ik kijk naar de raad. Heeft dat ook uw instemming? Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames: Ik kan daar wel mee instemmen, maar wel met een stemverklaring.

De voorzitter: Dat kan altijd. Dan gaan we door naar de akkoordstukken, als eerste het raadsvoorstel ... O nee, wacht even.

4. Vragen van de Raad

De voorzitter: Ik vergeet nog een agendapunt, de vragen van de raad, maar er zijn geen vragen vanuit uw raad ingediend. Dat was agendapunt 4.

5. Raadsvoorstel Voortzetting kortingsmaatregel tot aan het eind van de looptijd van de grondexploitatie (RV 25-051)

De voorzitter: Gaan we door naar de akkoordstukken. Dan is als eerste aan de orde het raadsvoorstel voortzetting kortingsmaatregel tot aan het eind van de looptijd van de grondexploitatie. Wenst iemand van u een stemverklaring af te leggen over dit punt? Dat is niet het geval.

7. Raadsvoorstel Amendement uitbreiding en invoering milieuzone (RV 25-052)

De voorzitter: Dan wordt het raadsvoorstel Amendement uitbreiding en invoering milieuzone een akkoordstuk. En dan geef ik mijnheer Van 't Eind als eerste het woord.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, wij vinden dat je dit zou moeten doen conform het amendement, met ook het invoeren van een milieuzone. Daarom waren wij voornemens een amendement in te dienen. Uit onderzoek van het ... Bij het maken van het amendement blijken daar ook toch nog wel behoorlijke kosten aan te zitten. Dat zou dan afgaan van die subsidie voor die inruilregeling. Daar zijn wij niet voor. Dus wij hebben daarom ook geen amendement ingediend en gaan met het voorstel akkoord.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Dan geef ik mevrouw Kames het woord van Rijswijks Belang.

Mevrouw Kames: Dank u wel. Ik heb toch wel wat ... Een langere stemverklaring. Rijswijks Belang ziet namelijk geen positieve intenties in dit raadsvoorstel. Het beschikbare budget van 68.000 euro is beperkt, waardoor slechts een klein deel van de inwoners kan profiteren. Dit roept vragen op over gelijke kansen, want niet iedereen krijgt daadwerkelijk de mogelijkheid om deel te nemen. Daarnaast is de handhaafbaarheid onzeker. Momenteel is er geen milieuzone, waardoor inwoners uit andere gemeentes die nog steeds met tweetakt of verbrandingsmotoren, voertuigen kunnen rijden. Er wordt gesproken over mobiele camera's om te controleren, maar dat brengt extra kosten met zich

mee. Inwoners mogen pas financieel worden belast als handhaving concreet, effectief en betaalbaar is geregeld. Wij zullen tegen het voorstel stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kames. Dan geef ik mijnheer Van Dam van Wij. Rijswijk het woord.

De heer Van Dam: Voorzitter, bedankt. De oorspronkelijke reden voor het amendement was helder. Als je een milieuzone indient of instelt in Rijswijk en je verbiedt Rijswijkers om met een snor- en bromfiets te rijden, dan is het logisch dat je daar ook iets tegenover stelt. Namelijk een inruilregeling. Dat vonden wij niet meer dan logisch. Daarom hebben we ook het amendement gesteund. Alleen nu blijkt dat we die hele milieuzone niet kunnen doen. Blijkt dat je in principe door kan rijden met je brom- en snorscooter in Rijswijk. En dan is het voor ons ook niet nodig om een inruilregeling van 68.000 euro in te stellen. Vandaar zullen wij tegen het voorstel stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere raadsleden? De heer Oelen van de Rijswijkse VVD.

De heer Oelen: Dank, voorzitter. Wat wij ook al in het Forum hebben aangegeven, zonder stok ook geen wortel. Daarbij werd ook in het Forum duidelijk dat het maar om een heel beperkt aantal snorfietsen en bromfietsen gaat. Waarbij de wethouder ook nog wist te vertellen dat ze in de komende jaren sowieso wel een soort van uit elkaar gaan vallen. Dat, ook gelet het feit dat we in Rijswijk tussen drie snelwegen liggen, dat er allerlei inprikkers naar Den Haag gaan die zeer milieuvervuilender zijn dan waarschijnlijk die paar snorfietsen die nog rond tuffen, maakt dat de Rijswijkse VVD ook liever dit geld ergens anders aan besteedt dan aan deze regeling.

De voorzitter: En u stemt?

De heer Oelen: Tegen.

De voorzitter: En mevrouw Van der Weij van D66.

Mevrouw Van der Weij: Dank u wel, voorzitter. Wij zullen voorstemmen. Luchtkwaliteit is wat ons betreft superbelangrijk. En elke stap is er een. We hadden graag ook die stok gezien, in plaats van alleen de wortel, om in de woorden van de VVD te spreken, maar elke stap is er in dit geval een. En het lijkt me zeer belangrijk voor de opgroeiende jeugd om een veilige lucht te creëren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Kunnen we hiermee deze stukken vaststellen? Dat is het geval.

8. Vaststelling verslag raadsvergadering 14 oktober 2025

De voorzitter: Dan gaan wij door naar de besprekstukken. De vaststelling van het verslag van de raadsvergadering van 14 oktober. Zijn er op- of aanmerkingen op het verslag vanuit uw raad? Dat is niet het geval. Dan is daarmee ook het verslag vastgesteld.

11. Raadsvoorstel Havenkwartier fase 2 – Gebiedspaspoorten en schetsontwerp openbare ruimte en haven (RV 25 047)

De voorzitter: Dan gaan we naar het allereerste inhoudelijk besprekstuk, het raadsvoorstel Havenkwartier fase 2, gebiedspaspoorten en schetsontwerp openbare ruimte en haven. En ik zie dat de wethouder Van de Waart ook in de binnenring inmiddels zit. Vanwege het feit dat er een amendement is ingediend door CDA, wil ik de heer Van Enk als eerste het woord geven.

9a Amendement – Havenkwartier 2^e fase

De heer Van Enk: Dan kom ik ook in de binnenring staan. Sinds enige tijd tekent zich bij de ontwikkeling van het Havenkwartier een behoorlijk probleem af. De fasering, die als een klein uitwerkingpunt in het voorstel van 2021 stond, doet ons nu als we niet uitkijken de das om. Je kunt het masterplan wel faseren in de bouwontwikkeling, maar niet in het vooraf contracteren van de grondeigenaar. En zeker niet als je begint met de lucratieve hoogbouw en dan eindigt met de fase 2, waar later het wisselgeld alleen nog zit in het terugkomen op je afspraken met de omwonenden, zoals het Havencollectief en met de BBR. Nu buigen we ons vanavond toch over bijstelling van dat masterplan, gebaseerd op een amendement van de coalitie. Een scenario 4, uit te voeren door een fragiel spel van kwadranten, onderlinge overeenstemming van verschillende groepjes belanghebbenden en een regierol van de gemeente. Die ons tezamen geen garantie bieden over wat er nu wel of niet ontwikkeld zal worden feitelijk. In dat voorstel van de coalitiepartijen stonden wat ons betreft al onverenigbare wensen. Er stond in meer woningen bouwen en meer groen en goedkopere woningen en meer opbrengst. Het CDA heeft daar tegengestemd, maar dat is wel waar het college dit jaar op heeft gekoerst. En nu lijkt ineens alles problematisch. Ook in het scenario 1, dat het college eerder dit jaar zelf nog voorstelde. Nu moet van de provincie ineens sociale huur worden gebouwd. En zelfs schuiven met de 400 resterende woningen kan niet meer vanwege evenwichtige toedeling van functies, lees ik. Het lijkt wel of we proberen de letter en de geest van alle provinciale beleidswensen in dit plan onder te brengen, in plaats van dat we koersen op een stedenbouwkundig aantrekkelijk en financieel haalbaar plan voor Rijswijk. Mochten alle risico's die we in de stukken zien ooit bewaarheid gaan worden, dan hebben we geen gesprek met de gedeputeerde wonen over sociale huur, maar dan hebben we denk ik alleen een gesprek met de gedeputeerde financiën over de toekomst Van Rijswijk. We kunnen niet door op dit pad en we moeten van de regierol naar de initiatiefnemersrol, om dit project af te maken zoals we dat ooit hebben afgesproken. En dat kan op basis van veel wat dit jaar is onderzocht. Ondernemers die willen doorgaan met een gerenommeerd bedrijf, kunnen blijven zitten. Grondeigenaren die willen bouwen, gaan we direct contracteren. En wat daarbij nog aan grond nodig is voor de resterende woningen en voorzieningen, dat verwerven we zelf, desnoods met onteigening. Het CDA wil vanavond niet volstaan met het afwijzen van dit raadsvoorstel. Ook wij begrijpen de urgentie om snel door te pakken. En daarom hebben we het voorliggende amendement ingediend. Verkiezingsprogramma's, voorzitter, die staan straks weer vol over luisteren naar de burger en over een betrouwbare overheid, maar belofte maakt schuld. Laten we vanavond de regie terugnemen. Onze belofte over de bouwgrenzen nakomen, net als de belofte over de verkeersproblemen. Door te zorgen voor mooie vrijesectorwoningen, waar ook een enorme behoefte aan is en daarmee dit masterplan ook financieel weer vlot te trekken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan geef ik het woord aan mevrouw Prenger van Beter voor Rijswijk of niet? Niemand? De heer Braam van Beter voor Rijswijk.

De heer Braam: Dank u wel, voorzitter. Het is weer een spannend voorstel vanavond. Zeker ook gelet op de discussie die het afgelopen jaar zich heeft voorgedaan op dit gebied en feitelijk nog steeds voordoet. In de Commissievergadering, de Forumvergadering hebben we ook al gezien en gehoord dat er behoorlijk wat druk op de ketel zit. Natuurlijk aan de ene kant op het gebied zelf, dat we wel door moeten en willen gaan met de ontwikkeling in dat gebied. Maar aan de andere kant moeten we zeker niet onze ogen sluiten voor wat er zich feitelijk nog meer afspeelt in dat gebied. En dan zijn er drie dingen zeer belangrijk. Een is de afwikkeling van het verkeer wat boven de markt hangt, uiteraard in combinatie met ook de parkeervoorzieningen op de plek, op die locatie. En twee, de positie van de eigenaren. En drie, de positie van de huurders, van de gebruikers. Wat dan opvalt, is op zich dat uit onderzoek wat we gedaan hebben, dat er van alles aan gedaan is, blijktbaar toch. En ik

neem aan dat de wethouder dat straks zal bevestigen. Dat er aan de VRI's al enigszins gesleuteld is, om in ieder geval de doorstroom in dat gebied te verbeteren. Het is in ieder geval voor mij zichtbaar geweest, omdat ik heb ook even een proefrondje gedraaid heb tijdens spitsuren. En het is makkelijk, omdat mijn zaak ook in de buurt zit. Twee vliegen in één klap, zeg ik dan maar even gemakshalve. Maar het is inderdaad opvallend dat daar de doorstroming enigszins verbeterd is ten opzichte van een paar jaar geleden. Wellicht kan dat bevestigd worden. En ik kan me zo voorstellen dat er nog wel wat verbeteringen mogelijk zijn, zeker als het gaat om de echte ontsluiting, zodra het gebied vol is. Dan twee, kan ik me levendig voorstellen dat de eigenaren daar wel wat extra woningen zien zitten. Alleen de grote vraag rijst wel of ze zien zitten dat ze bijna 300 sociale woningen daar willen hebben. Dat kan ik me haast niet voorstellen. Want dat levert feitelijk het minste op. Vrijesectorwoningen dat levert veel geld op. Maar op het moment als je sociaal daar wil realiseren tot een maximale huur van 900 euro, dan levert dat voor de eigenaar en projectontwikkelaars een stuk minder op. En dan kan ik me ook niet voorstellen en de fractieleden naast mij die hebben datzelfde idee, dat het verlies wat er dan ogenschijnlijk gehaald zou worden met de oude situatie, dat die zou kunnen worden gecorrigeerd met het toevoegen van alleen maar sociale woningbouw. Daar zetten wij grote vraagtekens bij. En als dat toch zo is, dan zouden we toch wel nog een keer een rekenplaatje daarvan willen zien. Daarnaast hebben we een klein rondje in het veld zelf gedaan, wat gesprekken gevoerd met enkele gebruikers op locatie. En daar heerst toch wel een verschillend plaatje. De ene is wat maar wat makkelijker, waarschijnlijk ook, omdat ze wat makkelijker verplaatsbaar zijn. Maar er zijn ook ondernemers die heel erg huiverig zijn als het gaat om van wat staat er straks te gebeuren als mijn locatie straks van de kaart wordt geveegd en ik nog maar moet zien of ik ook weer terug kan komen op die plek. Die gesprekken zijn nog niet gevoerd. Veel onduidelijkheid rond de gebruikers op de diverse locaties. En dat zijn vooral natuurlijk de huurders. Dat zijn best wel wat vraagtekens die er zijn. Ook in de richting van het college toch nog de vraag van in hoeverre is dat onderzoek goed gedaan? Want ik heb toch het idee dat de Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk een iets beter onderzoek gedaan heeft dan de gemeente zelf. Dat vermoeden heerst dat de feitelijke gebruikers niet nauwlettend betrokken zijn in het proces. En feitelijk zegt de heer Hoonhout dat in zijn betoog ook, dat ze een klein beetje op afstand zijn gehouden sinds 2021. Zo proeft dat in ieder geval. Daar zou Beter voor Rijswijk graag wat meer over willen horen in reactie op mijn inbreng in deze termijn, voorzitter. Ik houd het voorlopig even hierbij. We zullen hier in ieder geval zeker nog even goed over na moeten denken. Even afwachten wat de antwoorden zijn, voordat we hier een weloverwogen beslissing kunnen nemen. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam. Dan geef ik graag het woord aan de heer Oelen van de Rijswijkse VVD.

De heer Oelen: Dank u wel, voorzitter. Zoals de heer Braam al zei: we hebben het hier al behoorlijk uitgebreid over gehad. Zeer uitgebreid bij stilgestaan in het Forum van oktober. Toen waren er veel onduidelijkheden. In de bijna acht jaar dat ik in de raad zit, heb ik ook niet meegemaakt dat er een raad tussen de behandeling in het Forum was en de raadsbehandeling, omdat er nog aanvullende informatie moest komen. Dank in ieder geval aan de wethouder voor het extra memo wat ze heeft geleverd. Waarin een aantal, in ieder geval voor mij, onduidelijkheden worden weggenomen. En ik heb ook een gesprek gehad met wethouder en de ambtelijke staf heeft daarbij ook geholpen. En ook nogmaals dank daarvoor. Mijn zorg voorzitter in het Forum zat in een aantal aspecten. Het werken met kwadranten. De heer Van Enk noemde het ook al. De afwikkeling van het verkeer. Parkeren voor nieuwe bewoners en de bedrijven die hier zitten. De mogelijkheden voor bedrijven om te blijven ondernemen en het toevoegen van sociale woningen in het programma. En met de informatie die ons is verschaft, is een aantal zorgen bij mij weggenomen. Bijvoorbeeld bij het sturen ten aanzien van die sturing op die kwadranten. Er blijft een risico inzitten, namelijk dat er toch een kwadrant

achterblijft waar de betrokkenen er niet uitkomen en er een rotte plek blijft in dat gebied. Maar goed, het alternatief lijkt nog minder gunstig te zijn. Ik blijf toch ook nog zorgen behouden. De heer Braam noemde ook al de afwikkeling van het verkeer. In het aanvullend memo staat wederom de toverformule van de intelligente VRI's, maar er is ook in het Forum naast vele andere gelegenheden aan de wethouder gevraagd om te komen tot een wat meer doordachte visie op dit toch echt regionale probleem en hoe dit opgelost gaat worden in samenspraak met bijvoorbeeld de gemeente Den Haag. We horen al heel vaak dat er goede gesprekken zijn. Dat hoorden we ook van de voorgangers van deze wethouder, maar we zien uitsluitend en alleen uitgewerkte plannen van Den Haag die de eigen goddelijke gang gaan en de problemen bij de buurgemeenten laten. Zeer recent weer het voorbeeld van de, naar ik aanneem, eenzijdige beslissing om de afslag van de Binckhorstlaan naar de Mercuriusweg af te sluiten. Zeer gunstig in Den Haag, potentieel weer veel sluipverkeer op bijvoorbeeld de Geestbrugweg. Mijn vraag aan de wethouder is wederom: wanneer komt er nu eens een keer een regionale visie op hoe we omgaan met mobiliteit, waarbij de belangen van alle gemeenten worden behartigd? En komt dat niet, want daar lijkt het namelijk niet zo op, welke maatregelen overweegt u dan zelf, overweegt de gemeente Rijswijk zelf, om het doorgaand verkeer wat naar Den Haag gaat door Rijswijk te gaan ontmoedigen? Het is onze stad, onze leefbaarheid wordt ernstig verstoord. Graag uw reactie. Er zijn garanties afgegeven aan de ondernemers dat ze kunnen blijven ondernemen. Dat is fijn en dat is ook belangrijk, maar ook en dit is ook een mantra wat ik al eerder heb gebruikt, het betekent ook dat de gemeente er ook zorg voor moet dragen dat als nieuwe bewoners in dat gebied gaan wonen en die toch gaan klagen en we weten inmiddels dat dat gebeurt, over geoorloofde activiteiten, dat ze dan de uitleg krijgen door de gemeente: dit was part of the deal als je in een gemengd gebied gaat wonen. Uiteraard gaat het alleen maar om geoorloofde activiteiten. Op het moment dat nu de mogelijkheid is dat er om 7.00 uur 's ochtends geladen of gelost kan worden, dan hoort dat erbij. Dan weet je als je daar gaat wonen dat dat part of the deal is. En ik zou graag van de wethouder de toezegging willen horen dat ook het ambtelijk apparaat hier en het KCC hier de instructie krijgt om bewoners die gaan klagen, dat ze dan worden terugverwezen naar dit was nu eenmaal wat we met elkaar hebben afgesproken. Sociaal. Sociale woningbouw, de heer Braam en de heer Van Enk die noemen het al: er wordt opeens sociaal toegevoegd. En de vragen van de heer Braam over wat betekent dit nu bedrijfseconomisch? Dat zijn ook vragen die ik heb. Ik kan me bijna niet voorstellen dat het voor ontwikkelaars of de gemeente een gunstiger variant gaat worden, die het plan financieel gaat redden. Daar graag de reactie op ook van de wethouder. En ik wil ook nog iets meer duiding hebben over de berekeningen en de interpretatie over het percentage sociaal. Ik begrijp heel goed dat wij gehouden zijn door een hoger bestuursorgaan, de provincie, aan 30 procent. En ik begrijp ook als u schrijft dat de provincie meekijkt, want dat is nu eenmaal dan de taak van de provincie op dit soort zaken, denk ik dan maar gemoedelijk. Maar ik wil wel weten hoe die berekeningen tot stand komen. Er is vorige week een persbericht naar buiten gebracht dat de 740 studentenwoningen worden gerealiseerd door DUO in het Kessler Park. Studentenwoning is sociaal. Dat weet ik vrij zeker. DUO is een organisatie die voor langere termijn exploiteert. Kortom, reken die 740 dan mee bij de berekening van 70 procent. En kunnen we dat soort zaken dan niet ook beter toewijzen ook bij de beoordeling van dit soort plannen? Graag de reactie ook daarvan van de wethouder. En tot slot, de heer Braam heeft ook al een en ander gezegd over het participatieproject, over de betrokkenheid van het Havencollectief, de betrokkenheid van BBR. Hoe zal ik dit nu eens even zeggen? Ik vind het spijtig dat er over en weer wordt geschermd met resultaten van onderzoeken door BBR en door de gemeente. Waarbij uiteraard de uitkomsten anders uitvallen, want anders zou het geen probleem zijn. Iedereen heeft natuurlijk recht op zijn eigen waarheid en zijn eigen waarheidsvinding, maar voor de toekomst wat mij betreft wel helpen als dit meer in gezamenlijkheid kan worden gedaan. Kan de BBR en het Havencollectief daar niet een toezegging op vragen, hooguit een moreel appel doen. Maar ik kan wel

de wethouder vragen om zich daar maximaal voor in te spannen bij deze. Voorzitter, tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Oelen. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Maarseveen van GroenLinks.

Mevrouw Van Maarseveen: Dank u wel, voorzitter. Ik wil ten eerste de wethouder bedanken voor het uitgebreide en zeer informatieve memo, dat na het Forum van 7 oktober is opgesteld. Dat heeft ons heel veel duidelijkheid gegeven. En tijdens de bespreking van het raadsvoorstel Actualisatie ontwikkelkader Havenkwartier ten bate van fase 2 hebben wij samen met een aantal andere fracties een amendement ingediend. Waarin we het college vroegen om na scenario 1 ook scenario 4 uit te werken. En inmiddels is duidelijk dat scenario 1 met maximaal 400 woningen niet leidt tot een kwalitatief goed gebied om in te werken en wonen. Scenario 4 biedt meer perspectief. Door meer woningen toe te voegen, wordt het financieel mogelijk om het gebied kwalitatief goed in te richten met een aantrekkelijke en groene openbare ruimte. En vanavond stellen we de kaders vast voor fase 2 van het Havenkwartier. Onze fractie zal voor het raadsvoorstel stemmen, omdat wij willen dat het Havenkwartier zich ontwikkelt tot een aantrekkelijk woon- en werkgebied. En dit besluit geeft de ondernemers duidelijkheid. Dan weten ze waar ze aan toe zijn en voor hen is zekerheid cruciaal. Als beleid en kaders onzeker zijn, stellen zij investeringen uit. En ze moeten erop kunnen vertrouwen dat bestaande bedrijven kunnen blijven. Het gebied zich ontwikkelt als een gemengd werk-, woongebied. Waarin ondernemerschap een belangrijke rol heeft, kan bloeien en niet in de verdrukking komt. Eventuele aanpassingen die bedrijven moeten doen bijvoorbeeld aan hun pand of bedrijf worden vergoed door de ontwikkelaar. En wij vragen de wethouder om nogmaals te bevestigen dat ondernemers hun plek behouden en de garantie krijgen dat ze niet gedwongen worden tot onredelijke aanpassingen aan hun pand en bedrijf, zonder compensatie van de projectontwikkelaar. Het amendement van het CDA zullen wij niet steunen, omdat dit neerkomt op het vasthouden aan scenario 1. Het is inmiddels duidelijk dat scenario 1 niet haalbaar is en niet leidt tot een kwalitatief goede openbare ruimte en dat het de ontwikkeling van het Havenkwartier zou blokkeren. En met scenario 4 behouden we de Rijksbijdrage, de WBI-subsidie, die gekoppeld is aan het realiseren van voldoende betaalbare woningen. Als we scenario 1 zouden kiezen, lopen we het risico deze subsidie geheel of gedeeltelijk te verliezen, wat een financieel nadeel van miljoenen euro's kan betekenen. Bereikbaarheid is een belangrijk aandachtspunt voor zowel ondernemers als bewoners. Er komen maatregelen om de doorstroming te verbeteren. Zoals het herontwerp van de kruispunten, de iVRI's en het stimuleren van deelmobiliteit en het beperken van de parkeeroverlast door regulering, door het betaald parkeren. En kan de wethouder toezeggen dat de gemeente actief blijft monitoren en waar nodig aanvullende maatregelen neemt om de bereikbaarheid van het Havenkwartier te waarborgen, zodat bedrijven en bewoners ook in de toekomst goed bereikbaar blijven? Tot zover, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Maarseveen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Veer van de Partij van de Arbeid.

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, voor ons ligt een best wel ingewikkeld stuk, het raadsvoorstel Havenkwartier fase 2. Dank aan de wethouder voor de uitgebreide memo die we onlangs hebben gehad naar aanleiding van het Forum van 7 oktober. Ook de beantwoording van onze vragen en die van collega-fracties heeft de PvdA-fractie veel duidelijkheid gegeven. Zoals ook al door andere partijen gerefereerd, heeft de PvdA-fractie meegetekend met het amendement waarin wij het college vroegen om naast scenario 1 ook scenario 4 uit te werken, van het toen voorliggende raadsvoorstel Actualisatie Ontwikkelkader Havenkwartier fase 2. Met deze uitwerking kwam duidelijk naar voren dat scenario 1 zoals we voor ogen hadden, niet haalbaar is. Scenario 4 geeft meer

perspectief, door meer woningen toe te voegen wordt het financieel mogelijk om het gebied kwalitatief goed in te richten. Waarbij aantrekkelijke groene openbare ruimte ook mogelijk is. Voorzitter, vandaag stellen we de kaders vast van het Havenkwartier fase 2. De PvdA-fractie zal vanavond voor het voor het voorliggende raadsvoorstel gaan stemmen, ondanks dat het niet makkelijk was. Maar uiteindelijk zal het toch aannemen van dit raadsvoorstel, het Havenkwartier zich ontwikkelen tot een mooi werk-, woon- en recreatiegebied. Een gebied waar naast werken ook gewoond en gerecreëerd kan worden op het water van de haven en in het groen rondom. Voorzitter, het besluit dat wij gaan nemen, geeft de huidige en de toekomstige ondernemers duidelijkheid. Iets waar zij en de BBR om hebben gevraagd. Want zekerheid is en blijft van groot belang, zodat zij kunnen blijven investeren in de toekomst van hun bedrijf. Het is voor de PvdA-fractie erg belangrijk dat de aanwezige bedrijven kunnen blijven en dat het gebied zich ontwikkelt als een werk- en woongebied, waarin werken een belangrijke rol voor nu en in de toekomst blijft spelen en niet door toekomstige woningbouw in de verdrinking komt. Toekomstige bewoners weten dat zij komen te wonen in een werkgebied. De aanpassingen die de bedrijven eventueel zouden moeten gaan doen aan bijvoorbeeld hun pand, worden vergoed door de ontwikkelaar. Daarom is het voor de PvdA-fractie belangrijk de toezegging van de wethouder te krijgen dat de zittende ondernemers kunnen blijven. En dat eventuele aanpassingen aan hun pand dan wel bedrijf worden gecompenseerd door de projectontwikkelaar. Want het blijft immers een werkgebied waar wonen wordt toegevoegd. Voorzitter, bereikbaarheid is een groot en belangrijk aandachtspunt voor alle belanghebbenden in dit gebied. Of het nu de ondernemers of de huidige toekomstige bewoners zijn, maatregelen om de doorstroming te verbeteren zijn hard nodig en zullen ook moeten komen. Zo worden de kruispunten met de Beatrix ... Burgemeester Elsenlaan aangepast. Zo worden de iVRI's nog beter ingeregeld, waardoor verkeersstromen beter en slimmer gestuurd kunnen worden. Blijft deelmobiliteit en het beperken van parkeeroverlast door parkeren op eigen terrein een uitgangspunt bij de ontwikkeling en eventueel regulering in dat gebied van parkeren. Voorzitter, momenteel merken we allemaal de verkeersdruk in Rijswijk. En ook rond het ontwikkelgebied het Havenkwartier. De VRI's lijken de verkeersstromen nog niet goed aan te kunnen. Is hier een verklaring voor? Kan en wil de wethouder toezeggen dat er proactief gekeken blijft worden naar de bereikbaarheid van het Havenkwartier, voor de bedrijven en de inwoners? En zo nodig maatregelen te nemen om deze bereikbaarheid te kunnen blijven waarborgen. En wethouder, bent u ... Is het wellicht een idee, een mogelijkheid, om een avond te organiseren waar de raad, de bedrijven en belangstellenden inzicht kunnen krijgen hoe deze slimme VRI's werken aan de doorstroming en bereikbaarheid van Rijswijk? Wil de wethouder dat toezeggen? Dan voorzitter, ook van ons een korte reactie op het voorliggende amendement van het CDA. De PvdA-fractie kan en zal dit niet steunen. Het amendement houdt vast aan scenario 1. Dat betekent dat de verdere ontwikkeling van het Havenkwartier in het gedrang komt en gevolgen zou hebben voor onder andere de Rijksbijdrage, door niet genoeg betaalbare woningen te bouwen. Scenario 1 zou voor de gemeente een nadeel kunnen betekenen van miljoenen euro's en daarbij zou dit gedeelte van het havenkwartier blijven zoals het nu is. En volgens onze fractie zou je dat beslist niet moeten willen, voor zowel de ondernemers als de huidige en toekomstige bewoners. Natuurlijk horen wij graag de reactie van de wethouder op dit voorlichtende amendement. Voorzitter, dit was de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Weterings van Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Voorzitter, laat ik aftrappen met toch wel het ambtelijk orgaan een compliment te geven. Ze hebben precies uitgevoerd wat de raad heeft gevraagd, om de scenario's te onderzoeken en daarmee terug te gaan naar de raad. Zo hoort het. Amendement uitvoeren, opdracht vanuit de raad. Complimenten. Zelf zijn we ook de stukken

ingedoken en waar mij vooral opviel, was dat er in de stukken ook werd verwezen naar onderzoeken en studies. Die konden wij niet vinden op dat moment in de stukken. Toen hebben wij ambtelijke bijstand aangevraagd en zijn daarvoor van harte uitgenodigd op het gemeentehuis de afgelopen week. Ik heb daar anderhalf uur onderzoek en studies kunnen bekijken via PowerPointpresentaties. Ik vraag mij af of de rest van de raad ook die studies heeft bekeken en al die onderzoeken. Ik denk het niet namelijk. Of we nu een volledig besluit kunnen nemen over dit voorstel, ik denk het nog niet. Maar goed, dat laat ik aan de raad over. Nogmaals aan dit raadsvoorstel zitten een aantal onderzoeken en studies. Ik zou zeggen: ga die gerust nog een keertje bekijken, want daarvoor ben ik heel goed ambtelijk bijgestaan en in hele overtuigende presentaties heb ik kunnen begrijpen wat de doelstelling is achter deze scenario's. Voorzitter, dan voorstellen vanaf 2021, waar dan nu uiteindelijk de problemen op stuiten dat het niet haalbaar zou zijn. Je gaat uiteindelijk toch wel als je plannen maakt ook toekomstgericht kijken naar de inflatiekosten en dergelijke. Hoe kan dat zo ineens onhaalbaar zijn geworden? Ik vind het risicovol als we nu iets bedenken dat het niet toekomstgericht is. Ik vind dat ernstig. En dan aansluitend ook op de Rijswijkse VVD en BvR. We maken ons zorgen over de infrastructuur. En als we dan uiteindelijk horen en begrijpen dat het maximale nog niet uit het plan is gehaald. We kunnen daar nog een aantal afstellingen verrichten. Met een aantal VRI's en misschien nog wat andere stoplichten weg te halen, dat het nog verbeterd kan worden. Maar dan vraag ik me af waarom we al die hardwerkende mensen die in de Plaspoelpolder werken de afgelopen drie jaar vanaf het octrooibureau tot aan de BP-pomp hebben vastgestaan. De mensen die heel graag naar huis wilden, zijn bewust in de file terechtgekomen. Terwijl wij al konden versnellen. Ik vind het ook een kwalijke zaak. Je wilt graag naar huis. Je hebt hard gewerkt. Wil je zo gauw mogelijk de Plaspoelpolder uit. Goed, het schijnt allemaal te mogen kunnen, maar dat zou de toekomst ook nog mogen uitwijzen. Maar ook daar heb ik mijn twijfels bij. Ik denk: waarom zijn we niet eerder al gaan bekijken waarom het sneller kon? En heeft het ook de garantie als wij nu toch voor scenario 2 gaan, dat het verkeer het ook wel aankan? Er wordt gezegd van wel, maar dat betwijfel ik. En dan hoor ik ook Beter voor Rijswijk zeggen over het proces, over het participatieproces dat het weer geen schoonheidsprijs verdient. De zoveelste. We hebben het terrassenbeleid gehad, we hebben het parkeerbeleid gehad en nu weer dit. Wanneer houdt het op? En uiteindelijk vind ik het ook wel jammer, want dan komt Rijswijks Belang bij het begrotingsdebat met de motie Verbeter uw participatieproces, wordt dat keihard weggestemd. Waarom? Waarom allemaal commentaar hebben op het participatieproces, maar het niet willen verbeteren. Dan gaan we dat volgend jaar in maart doen, zou ik dan denken. Voorzitter, wat ik ook van mijn hart wil, is normaal gesproken is de BBR altijd een hele goede partner van de gemeente. Nu ze een keer een andere mening hebben, wordt in een keer de zwartepiet toegespeeld. Ik vind dat wel een kwalijke zaak. Ze mogen ook een eigen mening hebben en als ze een keer geen fotomomentje willen doen met de wethouder, omdat ze een andere mening hebben, dat moet ook maar een keer worden geaccepteerd. Het spijt me zeer. Ook meer respect naar de BBR toe. En als er fouten zijn gemaakt, als het inderdaad niet haalbaar is, zeg: sorry, jongens, we hebben een fout gemaakt, scenario 1 is niet haalbaar gebleken. Sorry, we hebben ons vergist. Ook richting de BBR, een excuus zou echt wel op zijn plaats zijn. Goed, voorzitter, dat was mijn eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van der Weij van D66.

Mevrouw Van der Weij: Dank u wel, voorzitter. We zijn blij met de ontwikkeling in het Havenkwartier. Het is schipperen tussen ruimte voor nieuwe woningen en het ondersteunen van ondernemers, maar juist die combinatie maakt het gebied kansrijk als nieuwe, levendige en veilige woonwijk. Nu en voor de toekomst. En daarbij zijn de ondernemers niet gebaat bij een nog langere onzekerheid, zoals de eerste inspreker al aanstipte. En ook is niemand gebaat bij leegstand van de

vele gebouwen in Rijswijk en het gevaar voor achteruitgang van de gebieden, zoals de tweede inspreker aanstipte. Het is broodnodig dat het Havenkwartier wordt ontwikkeld. Door de ontwikkeling van het Havenkwartier, de transformatie naar een woon-, werkgebied met meer woningen, ontstaat de mogelijkheid om de leefomgeving verder te verbeteren, met de voetgangersbrug, goed groen en een aantrekkelijk Havengebied dat voor iedereen toegankelijk en uitnodigend is. Daarbij verwachten we dat het college toeziet op het zo goed mogelijk oplossen van mogelijke verkeersissues. Het werd al een paar keer aangehaald. Iets wat nu ook al aandacht heeft. Maar natuurlijk zal tijdens en na de verbouwing de situatie continu veranderen en dat vraagt van iedereen flexibiliteit en continue alertheid en eventueel bijsturen met heldere communicatie. Kan de wethouder zeker dit laatste bevestigen? En wat betreft heldere communicatie, we verwachten dat dat blijft, ook voor huidige bewoners en ondernemers en voor de toekomstige. Zodat er geen verkeerde verwachtingen zijn, want wonen in een woon-, werkgebied is natuurlijk anders dan wonen in een traditionele woonwijk. Kan de wethouder ook dit bevestigen, dat deze communicatie de volle aandacht krijgt? En tot slot een vraag aan de wethouder van financiën. Want dit voorstel heeft ook financiële impact. Maar wat zijn de gevolgen en vooral de risico's van de gemeente als het huidige plan geen doorgang vindt? En hoe zit het met de subsidie die hiervoor is toegekend, moet die worden terugbetaald? En met de ontwikkelaars van de eerste fase? We zijn benieuwd naar de antwoorden. Dank u wel. Tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Weij. Dan geef ik het woord aan heer Van Dam van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Wij. Rijswijk die zal tegen dit voorstel stemmen. En dat is niet omdat we niet willen bouwen, maar dat is omdat we geen wijken willen neerzetten waar het vanaf dag een al vastloopt. Voorzitter, dit voorstel gaat over één ding en dat is bereikbaarheid. En laten we daar wel even eerlijk over zijn. Zonder dit plan en op dit moment in het Havenkwartier loopt het al vast. Door alle andere ontwikkelingen komen er meer dan 10.000 extra inwoners bij in dit gebied, 10.000 mensen die straks op een stukje stad zitten wat al piept en kraakt. En dan stelt het college voor om binnen dit plan ook nog het aantal woningen bij te plussen. We hadden eerst 400 woningen en nu moeten dat er 700 worden, midden in een wijk die nu al tegen zijn grens aan zit, als je het hebt over die bereikbaarheid. En alsof je een extra verdieping gaat plaatsen op een huis waar de fundering al van scheurt. Het is vragen om problemen. Er is geen enkel concreet plan om de bereikbaarheid van de Plaspoelpolder te verbeteren. Geen extra ontsluiting, geen oplossing voor de files en geen investeringen die de groei op kunnen vangen. We voegen wel duizenden verkeersbewegingen per dag straks toe, maar we veranderen niets aan de infrastructuur. En voorzitter, dat werkt niet en dat weet iedereen denk ik ook die in dat gebied woont, werkt of daar rondrijdt om naar huis te kunnen gaan. Bewoners en ondernemers die hebben het jaren geleden al gezegd, dat het veel te druk wordt. In 2020 en in 2021 met de besluitvorming. Destijds bedroeg het plan nog vijf grote woontorens en zouden er meer dan 3.000 woningen komen. En onder andere vanwege de weerstand die dat toen opriep, is het plan teruggeschoefd naar 2.400 woningen. En nu draaien we vanavond dat besluit zo weer terug. En dat voelt voor die bewoners, maar ook voor die bedrijven en ondernemers die daar nu zitten toch simpelweg alsof hun mening en hun input van destijds wordt weggeveegd. Bedrijven zeggen bovendien op dit moment: het woord onveilig, vrachtwagens, fietsers en duizenden extra bewoners allemaal op één hoop. Dat is vragen voor een onveilige verkeerssituatie. En voorzitter, wat ons betreft heeft dit plan ook te veel onzekerheden. We weten bijvoorbeeld niet wanneer er gestart kan worden met het bouwen. En we zijn volledig afhankelijk van eigenaren, die het onderling eens moeten worden, voordat er iets gaat gebeuren. En dat is wat ons betreft geen regie voeren op het plan. Dat is hopen dat iedereen goed samenwerkt. Als we echt willen bouwen, dan moet de gemeente actief sturen en keuzes durven maken. En er zijn echt wel ontwikkelaars die voor 400

woningen aan de slag willen. Dat verhaal is een verhaal wat we geloven. Tot slot, voorzitter, dit plan creëert een wijk die te vol wordt, te druk wordt en te kwetsbaar wordt. Een wijk die gebouwd wordt op een verkeersader die nu al piept en kraakt, een wijk waar bedrijven onveiligheid zien aankomen en waar inwoners opnieuw worden genegeerd. Wij kiezen daarom niet voor meer stenen, maar voor een beter plan en zullen vanavond tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam, voor uw eerste termijn. Dan kijk ik naar de heer El Majjaoui van de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid.

De heer El Majjaoui: Dank voorzitter, voor het woord. We hebben het in feite uitgebreid over dit raadsvoorstel gehad in de afgelopen raadsvergadering. Ook het addendum die is voorgelegd, zijn we positief over, omdat dat extra duidelijkheid en samenhang brengt in de ontwikkeling van fase 2. Het verduidelijkt ook de ruimtelijke kaders versterkt de balans tussen wonen en werken, volgt de positie van bestaande bedrijven en maakt een aanvullend programma mogelijk. Daarnaast biedt het een aangescherpte uitwerking van de openbare ruimte en de haven. Het sluit aan op het actuele beleidskaders en zorgt voor een transparant uitvoerbaar vervolgproces. Dank aan de wethouder voor deze aanvulling en verduidelijking. Voorzitter, ook blijkt uit de stukken van dat firma Montrieurs, die al jaren in het gebied is gevestigd, positief staat tegenover scenario 4. Dit scenario biedt voldoende ruimte voor continuïteit en de toekomstbestendige ontwikkeling van het bedrijf. Ook in lijn met hun inbreng tijdens de participatie. Ook de antwoorden op de vragen van D66 geven voldoende inzicht en ook houvast in de ontwikkeling, waarbij er rekening wordt gehouden met verkeer, parkeren, leefbaarheid, bereikbaarheid, enzovoort. Voorzitter, hiermee ontstaat een actueel haalbaar en toekomstbestendig kader voor de verdere ontwikkeling van het gebied Havenkwartier. Daarom zullen wij instemmen met het raadsvoorstel en het bijbehorende addendum. En dat betekent automatisch dat we dan ook tegen het amendement van het CDA zullen gaan stemmen. En tot zover eerste termijn. Voorzitter, dank voor het woord.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Daarmee zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw raad gekomen. Ik kijk naar de wethouder. Is er behoefte aan een schorsing of kunt u meteen doorgaan? Dan geef ik u het woord, wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, laten we maar doorgaan. Ik denk niet dat het vraagstuk namelijk makkelijker wordt als we nog langer wachten. Ik denk dat alles ook al door de verschillende raadsleden is gezegd. Alle afwegingen, alle vraagstukken, alles wat we ook in het Forum al eerder hebben besproken. Voor u ligt een raadsvoorstel. Zoals u weet, is er inderdaad een kader vastgesteld. Daarin ben ik teruggekomen, dat er allerlei ontwikkelingen zijn die ervoor zorgen dat het niet kan uitgevoerd wordt, zoals u in eerste instantie heeft vastgesteld. Aan u de vraag om een extra onderzoek om te kijken hoe we dit kunnen oplossen. Het college had in eerste instantie voorgesteld om daar die 400 vast te houden. Omdat ik verwacht dat dat zou gebeuren, wat precies vanavond is gebeurd. Namelijk dat de BBR en het Havencollectief dit het liefste wilden. In ieder geval die 400 zouden vasthouden. Maar goed, ook daar zaten natuurlijk allerlei kanttekeningen aan. Dat wisten we toen al. En is er een amendement gekomen. En ik heb in het Forum ook al eerst gezegd, eerst dacht ik: ben ik nu wel zo blij met dit amendement? Want het was helemaal niet scenario 4, want scenario 4 was nog veel groter. Het was een tussenin-scenario en daarom noem ik het ook maar scenario amendement. En de vraag is altijd als je een beetje een vlees- noch visscenario krijgt, wat je ermee kunt. Gaandeweg, voorzitter en dat hebben de raadsleden in het Forum denk ik ook wel gemerkt, werd ik ook als wethouder steeds enthousiaster over dit amendement. En dat kwam ook, omdat door het onderzoek we erachter kwamen dat scenario 400 woningen ook wel de nodige problemen met zich meebracht. Toch even dit als herhaling van het proces, voorzitter. Er zijn ook een flink

aantal vragen gesteld. Ik heb inderdaad mijn uiterste best gedaan om allerlei informatie die gevraagd werd aan u te doen toekomen.

De voorzitter: Mevrouw Van de Waart, ik zie dat mijnheer Van Enk u wil interromperen. Dat mag ook vanaf ... Uw kaartje staat hier nog.

De heer Van Enk: Ik had mijn kaartje nog achtergelaten. De wethouder zegt: ik was gaandeweg wel blij met dat amendement. Mijn vraag is dan, u heeft begin dit jaar toch nog voorgesteld, herinner ik me, door te gaan met scenario 1. Hoe kan het dan dat in de loop van het jaar dat daar weer hele nieuwe inzichten over zijn ontstaan?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dat is een terechte vraag. Omdat de vraag die toen voorlag, was om nader onderzoek te doen naar de uitwerking van dat amendement. Wij hadden toen ook nog niet alle dieptegegevens, maar een eerste inschatting. En naarmate we verder gingen met dat onderzoek, bleken er meer haken en ogen te zijn aan het voorstel wat ik in eerste instantie heb gedaan. Dat blijkt ook uit de antwoorden die ik nu had gegeven. Dan was ik waarschijnlijk ook met een dilemma bij u teruggekomen. Dat komt door nader onderzoek.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u een tweede interruptie?

De heer Van Enk: Ja. Is de wethouder het dan met mij eens dat door het verstrijken van de tijd de kansen en bedreigingen voortdurend kunnen wisselen en zouden we dan niet beter vast kunnen houden aan onze koers?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Nee, ik denk dat we onze informatiepositie vergroten, voorzitter.

De voorzitter: Wilt u verdergaan met uw eerste termijn?

Mevrouw Van de Waart: Ja, dank u wel. Ik probeer de vragen wat te clusteren, om te voorkomen dat het net zo'n lang gesprek werd als in het Forum. Laten we beginnen, ik denk bij voor iedereen aan het hart gaat de positie van de bedrijven, voorzitter. Was ook een vraag. En als dat niet de vraag in het amendement was geweest, voorzitter, had ik het denk ik zelf wel ingebracht. Dat is namelijk het borgen van de positie van de bedrijven die reeds in het gebied zitten. En dat is geborgd in dit huidige amendement. Bedrijven kunnen hier echt blijven zitten. Ze kunnen ook aangeven wat eventuele groeiplannen zijn op de locatie waarin ze zitten. Daar wordt rekening mee gehouden, als het gaat om milieucontouren. En als dat in de ontwikkeling betekent dat er bijvoorbeeld iets qua geluidswering moet worden gedaan, zij zijn niet degenen die dat moeten betalen. Maar is dat de ontwikkel- en initiatiefnemers. Daarnaast hebben zij ook een stem in het kwadrant waarin zij zitten. Daarin heb ik de vorige keer ook al enige nuance ingebracht, want er is natuurlijk wel een andere positie voor de ondernemers die een eigen pand hebben en de ondernemers die huren. Daarom hebben we heel bewust ook een ronde gedaan, in ieder geval bij de grote huurders, de grotere bedrijven die daar zitten. En die blijken een vrij stabiel huurcontract te hebben. Het is natuurlijk wel zo dat wij als gemeentelijke overheid daar niet tussen zitten. Dat is toch wel heel goed om dat even te benoemen, maar ik denk dat dat goed is geborgd in het voorstel. Daarnaast is het zo dat er ook extra bedrijfsmatige vierkante meters in het voorstel zitten. Het is niet alleen zo dat de huidige bedrijven kunnen blijven zitten en de bestaande vierkante meters worden geboord, er wordt ook nog daar bij geplust. En dat is, voorzitter, een minimum. Het is niet ... Bij de woningen gaat het om een maximum. Bij de bedrijfspierkante meters gaat het over een minimum. Dan is er ook nog genoemd, maar dat is

door de raad al genoemd, is dat er eerder aan is gegeven door bedrijven dat ze graag duidelijkheid willen. Ik hoop dat uw raad dat gaat geven. En er is natuurlijk een voorstel gedaan voor de buitenruimte, die niet alleen aantrekkelijk is voor bewoners of omwonenden, maar zeker voor werknemers en ondernemers. Dat is toch een beetje wat we ook in het middengebied van de Plaspoelpolder zien, dat we werken aan werklandschappen voor de toekomst, waar je ook fijn even een wandeling kunt maken als je je broodje opeet of zoals we dat vaak tegenwoordig doen, een telefoontje pleegt met een van je zakelijke partners. Ik denk dat dit echt een heel belangrijk punt is. En ondanks dat ik weet dat de BBR het er niet mee eens is, denk ik dat het wel goed geborgd is in dit voorstel. Dat was een punt. Heel even. Het punt van participatie, want dat zit daar denk ik aan gekoppeld. Ik heb een uitgebreide informatie in de annotatie. O, daar komt hij.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Dam u wil interromperen. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Voorzitter, dank. Ik had een vraag voor de wethouder. Want u heeft net een mooi verhaal gehouden over hoe iedereen betrokken zou zijn en hoe we iedereen proberen te betrekken bij de ontwikkelingen die nu voorliggen, maar zou u misschien kunnen ingaan op hoe bedrijven die binnen dit plangebied zitten, bijvoorbeeld bij een brug die wordt aangelegd, betrokken zijn in dit plan?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, ik denk dat mijnheer Van Dam voorziende gaven heeft, want ik wilde net daarover beginnen over participatie, maar ik had er nog niets over gezegd. Als u mij de kans geeft, dan ga ik daarop in. U vroeg van de betrokkenheid. De betrokkenheid is geweest en dat heb ik even opgeschreven. Als ik als niet erg vindt, ga ik dat niet allemaal herhalen. Dat staat in het aanvullende addendum wat u heeft gehad, hoe dat precies is gegaan, wie waarbij betrokken is geweest. Maar dat houdt niet op, want bij de ontwikkeling van die kwadranten worden de ondernemers die daar zitten ook betrokken. En de notitie die ik maak als het gaat over de buitenruimte, is dat die alleen ontwikkeld kan worden als bepaalde kwadranten ook daadwerkelijk zo ontwikkeld kunnen worden. En dat bijvoorbeeld ... Nu staan er ook parkeerplekken ingetekend. Als er nu een ontwikkeling is en daar komt toevallig net een deur te zitten, dan moeten we die net even op een andere plek doen. Pin me nog niet helemaal vast op exacte vierkante meters. Dat passen we ook weer aan als die kwadranten zich verder ontwikkelen, maar dit is wel de basis met de basisafspraken die er zijn. Ik ga even verder. Heel even kijken. Dan denk ik dat het goed is om naar de connectie met de bewoners te gaan. Ook om even recht te doen aan de twee sprekers, voorzitter. Ook de bewoners hebben natuurlijk aangegeven van is dit nu wel een goed idee? En er zit natuurlijk ook een ... Er zijn bestaande bewoners, die eromheen wonen. Er zijn inmiddels ook twee panden in fase 1 waar mensen wonen. Maar er zijn straks ook toekomstige bewoners. En uw raad heeft heel duidelijk vragen gesteld over borgen we nu dat de bedrijven geen last krijgen van de nieuwe bewoners? Dat zit zowel geborgd in de afspraken die wij maken met ontwikkelaars, waar ook de afspraak inziet dat ze dat moeten doorzetten in een koop- en een huurcontract. En dat dat niet eenmalig is bij een koopcontract, maar dat dat ook doorgezet moet blijven. Kan ik dan garanderen dat er helemaal niemand naar het KCC belt? Nee, natuurlijk kan ik dat niet garanderen. Wat we wel zien en dat heb ik ook in het Forum gezegd, is dat er ook met de eerste twee panden dat nog niet aan de orde is. Kan ik garanderen dat wij hier intern deze lijn vasthouden? Dat wel. Of er nooit iemand belt, kan ik niet garanderen. En ik denk dat het altijd goed is dat we wel opnemen bij dit soort vragen, want je weet nooit of dat een terechte of een onterechte klacht is. De eerste lijn kan ik niet garanderen, de vraag van de VVD, maar dat het hier intern bij de inhoudelijke afdeling wordt geborgd, dat is zeker wel een afspraak die ik met u wil maken. Dan maak ik de overstap naar de woningbouw, voorzitter. Er zijn vragen gesteld over sociale woningbouw. Daar heb ik ook dingen over opgeschreven, maar er zijn

wat andere vragen over gesteld. Een van de redenen dat we op dit punt kwamen, zijn de extra regels van de provincie over sociale woningbouw. Ik heb toch het idee dat een aantal raadsleden denkt dat dat ter discussie staat. Ik heb ... Probeer te omschrijven waarom dat heel erg lastig is. Ja, het is op stadsniveau dat we worden afgerekend. Het is echter wel zo dat wij inmiddels heel veel woningbouwplannen hebben nog uit de vorige ronde afspraken, waarin geen sociale woningbouw zit. Percentueel gaan we dan naar beneden. We kunnen niet anders als op dit moment in al die projecten dat meenemen, ook als wel ... Want de DUO-woningen worden meegeteld. Maar er wordt ondertussen bijvoorbeeld ook heel veel in de Boogaard gebouwd en dat zijn allemaal niet-sociale huurwoningen. Alles bij elkaar opgeteld, hebben we die woningen nodig. Er wordt ook een voorstel gedaan om er met de provincie over te praten. Praten kan altijd. Het is alleen en dan moet ik even duidelijke taal zeggen, een instructieregel van de provincie. Dat betekent dat ze ons eraan kunnen houden. Dat zal misschien eerst zachtvaardig zijn, maar uiteindelijk kunnen ze ons plan aanpassen en dan kunnen we daar nog een keer naar de Raad van State voor. Maar dan zijn we met zijn allen inmiddels in een heel lang ingewikkeld traject en dat geeft zeker geen duidelijkheid aan het gebied, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Enk u wil interromperen. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Voorzitter, als ik in de stukken lees dat we nu een sociale huur hebben door corporaties gebouwd van 29,8 procent, dat daar dan nog niet eens de overige sociale huur bij wordt opgeteld. Dan zitten we toch ruim boven die 30 procent? Dan is het toch niet alleen maar een kwestie van goedgunstigheid, maar dan is toch een kwestie van reëel overleg met provincie en uitleg hoe we hier met dit gebied al jaren bezig zijn, dat we dat ook moeten afmaken?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ik hoor wat raadslid Van Enk zegt, alleen we bouwen echt heel veel en ook heel veel niet-sociale huurwoningen. Onderaan de streep zakken we anders echt onder die 30 procent, wel of niet van de corporaties. En ik zou kunnen zeggen: als u daar een amendement over maakt, u kunt het proberen, maar de kans achten wij heel erg groot, dat is de hele reden waarom dit voorstel er ligt, dat dan het plan terug wordt gedraaid door de provincie.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, ik zie dat mijnheer Braam u ook wil interromperen. Mijnheer Braam.

De heer Braam: Jazeker, voorzitter. We hebben heel recent een bijeenkomst gehad over de verdeling van alle huizen in het Rijswijkse. En daar kwam nadrukkelijk het sociale gebeuren aan de orde. En daar werd ons overigens gemeld, in tegenstelling tot hetgeen wat u net meldt, dat de woningen van DUO en ook de woningen die in het verleden in het IND-gebouw zijn ontwikkeld, dat die niet tot de sociale woningvoorraad behoren. En dat daarmee die 29,5 procent wordt gehaald. En niet feitelijk wat u zegt van dat dat mee wordt genomen. En we feitelijk dik boven de 30 procent zouden horen te zitten met die cijfers erbij. Iets klopt er niet. Of uw verhaal klopt niet of het verhaal wat wij vorige week dinsdag hebben meegekregen, klopt niet.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, wilt u daarop reageren?

Mevrouw Van de Waart: Dit is de informatie die ik heb, maar ik zal het even tussen de eerste en tweede termijn checken. Is dat een goede afspraak, mijnheer Braam?

De voorzitter: Dat lijkt mij prima. Wilt u verdergaan met uw eerste termijn?

Mevrouw Van de Waart: Ik denk dat het goed is om dan over te gaan tot de zorgen over mobiliteit. Die deelt u en die deel ik met u. Volgens mij hebben we dat ook in het Forum besproken. Het is er druk, het is vooral als je er staat druk. Ik hoor net dat raadslid Braam onlangs daar heeft gereden toen het niet zo druk was in de spits. Ik vraag me af op welke dag. Ik stond er laatst, toen was het hartstikke druk. Daar heb ik volgens mij ook helemaal niets aan afgedaan. Het is wel zo en die informatie heb ik ook toegegeven, 60 procent van die drukte zijn doorgaande auto's. Die gaan niet naar de direct omliggende wijken, vooral Plaspoelpolder of eventueel het Havengebied of de wijken daaromheen. En we hebben ook een studie laten doen, die liet zien dat die bouw van de woningen niet dermate extra drukte met zich meebrengt dat dat niet kan. Wel dat er een aantal maatregelen genomen worden moeten worden en die heb ik ook aan u door gestuurd. En die zou ik willen opbreken in een aantal stukjes. Allereerst de maatregelen die in het plan zitten, dat is aanpassingen van die kruisingen die direct gekoppeld zijn aan het gebied. Zodat je makkelijker die Burgemeester Elsenlaan op stroomt. Die zitten in het plan wat u nu voor u heeft liggen en worden daarin meegenomen. Daarnaast hebben we het over het stuk vanaf de A4 over de Burgemeester Elsenlaan heen. En je zou hem bijna door kunnen trekken tot aan het Huis van de stad hier. Ik heb het zo heel even over de iVRI's, maar daar heb je de iVRI's die je daar als instrument hebt. Maar daar kunnen we ook nog maatregelen nemen op de wegvlakken zelf. En dan moet u denken aan andere indeling van links of rechts afslaand verkeer, anders voorsorteren bij de stoplichten, ook naar de kruisingen kijken. En die nemen we op dit moment mee. Dat is voor het hele gebied. Dat is niet zozeer gekoppeld aan het voorstel wat hier nu voorligt, maar dat is wel in bewerking. Dan had u het al eerder over iVRI's. Ik heb het idee als ik dat woord noem, dat iedereen gelijk denkt: iVRI's. Voorzitter, de heer Braam heeft gelijk. Er is wel degelijk iets gebeurd met de iVRI's. En dat zit vooral op het stuk Elsenburgerlaan, waar het nu is. En dat zorgt ook dat ik niet merk dat het er minder druk is geworden, maar dat is het feitelijk wel, omdat er namelijk op dit moment in dezelfde tijd meer auto's doorgaan. Als u daar staat, merkt u dat niet, maar eigenlijk gaan er veel meer auto's door op dit moment. De reden waarom diegenen die er zijn niet al veel sneller staan zodat er nog meer auto's door kunnen, is dat je een aanzuigende werking hebt. We weten allemaal hoe druk het is op de Beatrixlaan. Mensen maken een keuze. Daardoor wordt het ook drukker op de Burgemeester Elsenlaan. Er zijn nog twee opties. Een, de bestaande iVRI's kun je nog aanpassen, maar het aantal iVRI's kun je ook uitbreiden. En dat zit ook in het voornemen voor de Burgemeester Elsenlaan. Die kun je ook over de kruising heen doen, zodat en dat zie je nu een beetje, het stroopt dan op na de kruising, omdat daar nog gewone verkeerslichten staan. En dat is wat we op de middellange termijn kunnen doen. De korte termijn zit echt in dat plan. Die andere maatregelen zijn daar los van, maar die kunnen we wel vrij snel aanpakken. En verder merk ik bij u en dat is wel meerdere keren aan mij gevraagd, zorgen over de doorstroming van autoverkeer. Volgens mij heeft Wij. er zelfs een motie over aangenomen. En wij zijn daar wel degelijk mee bezig. Er zijn een aantal dingen die daar op dit moment voor gebeuren, maar die ik u nu nog niet voor kan leggen. En dat is dat verkeersonderzoek naar de hoofdader van de Plaspoelpolder. Maar er werd net ook gevraagd: wat gebeurt er dan met de gemeente Den Haag en hebben we zelf een mening? Natuurlijk hebben we die. Die zijn we aan het uitwerken en dat noemen we de netwerkanalyse. En die netwerkanalyse sluit aan op de netwerkanalyse van Den Haag. Want even los van welke mening je hebt, die wegen sluiten wel aan op elkaar. En daar komen we ook bij u op terug en daar wordt beiden nu aan gewerkt. Daar wil ik ... Zou ik het liefst bij u mee terugkomen en ik denk toch dat het Q2 wordt in ieder geval voor dat onderzoek voor de Plaspoelpolder. En dan was er een hele concrete vraag van de PvdA. Zouden we een bijeenkomst kunnen beleggen met wat uitleg over hoe die ...

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Oelen nu wil interromperen. Hij twijfelde even volgens mij, maar hij heeft een vraag, denk ik, aan u. Mijnheer Oelen.

De heer Oelen: Dank, voorzitter. Ik hoorde de wethouder zeggen Q2, maar daar kwam achteraan voor de Plaspoelpolder. En dat is de helft van de geschetste oplossing. Althans de oplossing die de wethouder denkt te gaan hebben voor het grote mobiliteitsprobleem. Het tweede plan, wanneer komt dat dan? Want mijnheer Hoonhout die noemde de salamitactiek en dat bekruipt mij hier ook wel een klein beetje bij. Ga maar slapen, we doen de iVRI's wel ietsjes beter instellen. O nee, het heeft een aanzuigende werking, dus het werkt eigenlijk niet. Volgende week hebben we hier de Vlietlijn, de eerste maatregelen van het totale pakket hebben we op tafel liggen. Dan moeten we wat vinden en we stappen weer ergens in waar we later weer spijt van hebben. U noemt steeds partjes, maar wij willen graag als raad het totale plaatje kunnen overzien, voordat wij ergens ja of nee tegen zeggen. Plaspoelpolder is Q2 en de aansluiting met de rest van de regio komt dan wanneer, voorzitter?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ik ga deze ook even meenemen naar de tweede termijn, voorzitter, want ik wil wel een goed antwoord geven.

De voorzitter: Dat wilt u zeker. Wilt u verdergaan met uw eerste termijn?

Mevrouw Van de Waart: Ja. Ik ben even kwijt waar ik gebleven was. O ja, er was een hele concrete vraag van het raadslid van de PvdA of dat we een avond kunnen organiseren voor en ik geloof dat u zei: de raad, bedrijven, omwonenden, over hoe iVRI's werken. Ja, dat kunnen we doen.

De voorzitter: Duidelijk antwoord.

Mevrouw Van de Waart: Heel even kijken. Ik ben even kwijt of ik probeer al die dingen samen te voegen of ik dan iedereen heb.

De voorzitter: Ik wil u wel helpen. Er waren ook een aantal vragen volgens mij over de subsidie en de financiering.

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, ik heb alleen ... Volgens mij was dat een vraag van D66, heel erg gericht aan de wethouder financiën. En ik heb nog niet naar de wethouder financiën kunnen kijken wat die ervan vindt. Misschien kunnen we dat aan het eind of nu?

De voorzitter: Ik kijk naar wethouder Van Damme. Kunt u die vraag beantwoorden over gevolgen voor de subsidie?

De heer Van Damme: Voorzitter, ik kan hem in zoverre beantwoorden dat we collegiaal besturen en de portefeuillehouder zit aan tafel. Dus die beantwoordt ook alle financiële vragen. Zo simpel zit het.

De voorzitter: Dan geef ik het woord weer terug aan wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Geen enkel probleem, voorzitter. Ik zit hier om problemen op te lossen, toch mensen? Volgens mij heb ik in uw voorstel in ieder geval geprobeerd duidelijk te schetsen welke financiële risico's we lopen. Ik hoor u ook naar zekerheid zoeken. Dit is een beetje ... U werkt al heel veel langer met gebiedsontwikkeling. U werkt al jaren met de GREX in RijswijkBuiten. U werkt al veel langer met gebiedsontwikkelingen. Er is een zekere mate waarin we niet met zekerheid kunnen werken. Het enige wat ik zeker weet en dat kunt u ook zien, is dat het als we hier niets bouwen, we niet voldoen aan de eisen, het ons heel veel geld gaat kosten. En dat hebben we in de begroting verwerkt en daar hebben we nu een meerjarenbegroting voor. Dat heeft u dit jaar voor het eerst gehad. En dat ziet u in stukjes terug iedere keer. En daar staat op dit moment en dan moet ik het even uit mijn hoofd doen, 4,1 of 4,2 miljoen euro voor dit jaar. Pak me even niet op een ton, want ik

doe het even uit mijn hoofd. Dat zullen we moeten aanpassen op basis van welke beslissing u neemt vanavond. In de zin van dat het risico en de kosten hoger worden als we niet verder kunnen en lager worden als we wel verder kunnen. Dat is hoe het werkt in de begroting. En ik heb geprobeerd daar inzicht in te geven. En dan ziet u een overzicht met een soort van bruto kosten en ik moet heel eerlijk zeggen dat, voorzitter, gaf raadslid Weterings mee, die heeft zich echt verdiept in de Excelsheets, waarvoor respect. Ik had ook aangegeven: neem er alstublieft een ambtenaar bij, want ik vond ze vrij diep, groot en ingewikkeld. Maar dan ziet u ook dat daar hele berekeningen achter zitten voor een bruto en dat is wat maximaal is en het nettobedrag is de inschatting die we daarbij maken. In die inschatting zitten natuurlijk altijd inschattingen. Dat doet u ieder jaar ook met begrotingen. U maakt een inschatting en dat kan een beetje verschillen, maar wat u ziet is dat die bedragen heel erg hoog zijn. Ze kunnen hoog zijn en ze kunnen net iets minder hoog zijn. Zo kunt u daarnaar kijken. En dat is het financiële risico waar we het over hebben. Ik weet niet, dit had de wethouder financiën ongetwijfeld veel beter gedaan, maar ik heb mijn best gedaan, voorzitter, op deze vraag.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Weterings u wil interromperen. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, ten eerste wil ik de wethouder danken voor het compliment voor de tijd nemen voor de studies en de sheets te bekijken. Maar waarom heeft u de volledige gemeenteraad er niet bij betrokken? Want als die de sheets ook hadden gezien, was misschien de besluitvorming ook veel sneller gegaan en beter gegaan. Ik was best wel overtuigd door hetgeen wat ik had gezien. En ik vind toch wel dat u ... Het ontbreekt aan informatie voor de raadsleden.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voor de vraag. Al reeds in het eerste voorstel zijn genoemd dat deze stukken aanwezig zijn. Wij hebben deze stukken niet gepubliceerd, want er staat namelijk bedrijfsgevoelige informatie in. Het gaat tot op pandniveau. Dat is niet iets wat we publiekelijk maken, maar wat voor u wel inzichtelijk is en ook als u daar na afloop nog behoefte aan heeft. Als het alleen maar is om te zien hoe groot die Excelsheets zijn, dan bent u nog steeds van harte welkom. Ik denk dan dat ik naar het amendement toe ga, voorzitter. Ik denk dat mijnheer Van Enk niet verrast zal zijn, maar ik moet dit amendement echt ontraden. En dat heeft te maken met de manier waarop het voorstel nu voorligt. Dit voorstel bestaat uit drie delen. Het bestaat niet alleen uit het voorstel om de kwadrantaanpak te doen met een x-aantal woningen, maar ook een voorstel voor de buitenruimte en een voorstel voor het indienen van de haven. En dat zit allemaal aan elkaar gekoppeld. U doet een heel ander voorstel. Het is niet een amendement, het is een heel ander voorstel. Waarbij u ingaat over die sociale woningbouw. Even los van of dat wel of niet gaat lukken. Wij geven aan van dat gaat niet lukken, maar u heeft er een andere mening over. Doorbreekt het ook de hele spelregels voor het kwadrant en is het een hele andere aanpak, ook per plot. En je stapt helemaal af van de facilitaire gebiedsontwikkeling door actief grondpolitiek te gaan voeren. En dat is een hele andere aanpak en past niet bij het ... Het is geen amendement. Het is een heel ander voorstel en geen amendement op het voorliggend raadsvoorstel, voorzitter. Ik denk ... Ik heb in ieder geval een poging gedaan om geclusterd antwoord te geven op iedereen's vragen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart, voor de uitgebreide beantwoording op de gestelde vragen. Ik open de tweede termijn van uw raad. En geef als eerste het woord aan mijnheer Van Enk van het CDA.

De heer Van Enk: Dank u wel, voorzitter. Mij valt op dat in de eerste termijn behoorlijk wat partijen zich zorgen maken over de heldere communicatie naar de nieuwe bewoners van het gebied. Om ze in te lichten over de nieuwe overlast die ze kunnen krijgen in hun nieuwe woning. En dat vind ik wat verplaatsen van onze ambitie. Onze ambitie was om daar een mooie woonwijk neer te zetten met

een mooi publiek domein. En er wordt heel weinig gesproken over de beloften die zijn gedaan met het vaststellen van de randvoorwaarden van het ontwikkelkader. Dat vind ik opvallend. Als ik doorga naar de sociale woningbouw, dan vind ik het ongelooflijk als wij het niet voor elkaar zouden krijgen om een virtueel tekort van twee tiende punt, om dat recht te trekken bij de provincie. DUO is wat mij betreft een sociale huisvester, een corporatie, geen twijfel over mogelijk. Als de provincie dat niet mee wil tellen. De provincie kan op een gegeven moment op zijn kop gaan staan, maar wij willen hier wel onze stedenbouwkundige plan, wat we al vijf jaar geleden hebben ontwikkeld, netjes kunnen afmaken. En daar moet op zijn minst over worden gesproken. De wethouder zegt: dien er maar een amendement over in, nou wellicht. Overigens had de heer Oelen ook gevraagd of zich afgevraagd misschien: wat draagt dat financieel bij sociale woningbouw aan het project? Er wordt een soort halve opbrengst toegerekend aan de publieke ruimte, maar wat er niet in staat en wat ik ook vanuit de ambtelijke bijstand niet heb kunnen vernemen, is wat gaat het kosten? Wat kost het een ontwikkelaar? Want sociale woningbouw doe je tegenwoordig, ook een corporatie, niet meer budgetneutraal. Dat lukt eenvoudig niet en we weten allemaal dat dan de kosten, de grondkosten, worden uitgesmeerd over een groter gebied. Met andere woorden: de vrije sector komt op het maximum te staan qua kosten, qua prijs en het rendement voor een ontwikkelaar of een belegger als er hopelijk huurwoningen komen, wordt ook afgeroomd. Dat biedt niet heel veel perspectief op het financieren van buitenruimtes, zoals door de indieners vorig jaar met een amendement is beoogd. Een kind kan de was doen. Dan over het amendement van het CDA. Daar is door een paar partijen heel lichtjes op ingegaan en die hebben gezegd: dat kunnen we niet steunen, want het is niet haalbaar. Dan halen we de Rijkssubsidie niet voor betaalbare woningen. Voorzitter, dat staat er helemaal niet in. Er staat: ontwikkelen volgens oorspronkelijk ontwikkelkader en dat is wel allemaal vrije sector, maar in die vrije sector zit dan de helft betaalbaar. De nationale hypotheekgrens, zoals we altijd van plan waren. Die Rijkssubsidie die gaan we daarmee niet verspelen. En als de wethouder zegt: het is nauwelijks een amendement. Het is een heel ander voorstel. Dan zeg ik: nee, het is alleen in de uitvoering van ons ontwikkelkader anders. Wij zeggen: houd het niet op zo'n hele ingewikkelde regierol met allemaal kwadranten, maar doe het door meer gewicht in de schaal te gooien. Door eventueel zelf grondaankopen te doen. Dat is actieve grondpolitiek als je als gemeente je doel wilt bereiken. En ik denk dat dat heel erg de moeite waard is om dat serieus te nemen. En ik roep andere partijen toch op om te keren op het punt van deze nieuwe eisen en nieuwe voorwaarden en ingewikkelde overlegstructuren. Want dat geeft ons ook geen garantie. De risico's als je ze allemaal optelt, die staan in de bijlage heel duidelijk. Ik durf het getal niet eens te noemen in het openbaar. Daar moeten we niet aan denken.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, mevrouw Van der Weij wil u interromperen.

Mevrouw Van der Weij: Dank u wel, voorzitter. Mijn stoel zit wat ingeklemd tussen allerlei kabels, dat duurt altijd even, maar ik ben er mijnheer Van Enk. Ik heb een vraag voor u. U heeft een stelling geponeerd dat we grond zouden moeten aankopen, maar ik ben benieuwd vanuit welke middelen. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u daarop reageren?

De heer Van Enk: Dan ontstaat er een grondexploitatie en dan zullen we tijdelijk inderdaad daar geld voor moeten lenen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Weij, wilt u nog een tweede interruptie?

Mevrouw Van der Weij: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Prima. Mijnheer Van Enk, wilt u verdergaan met uw tweede termijn?

De heer Van Enk: Voorzitter, tot slot. Ik denk, er werd weinig ingegaan op de beloften die we de omwonenden hebben gedaan en weinig aan de beloften die we ook de ondernemers hebben gedaan. Er werd wel erg doorgevraagd en schema's gepresenteerd over wie er nu wel en wie er nu niet waren geraadpleegd over welk onderwerp. En ik zou hier toch nog een keer willen benadrukken dat wij al decennialang een heel goed werkend, representatief en gerespecteerd overlegorgaan hebben namens de bedrijven in Rijswijk en dat is de BBR. En ik zou graag dat overlegorgaan in ere willen houden, ook in kwesties als deze. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk voor uw tweede termijn. Dan geef ik graag het woord aan mijnheer Braam van Beter voor Rijswijk.

De heer Braam: Dank u wel, voorzitter. Allereerst bedankt voor een deel van de antwoorden in eerste termijn van de wethouder. Allereerst eventjes over de iVRI's en de doorstroming. Ja, wel degelijk is dat effect door mij merkbaar. Ik zit al ongeveer zo'n twaalf jaar in Oud Rijswijk met mijn onderneming en ik rijd vrijwel dagelijks daarlangs. Alleen was het nu ook wel makkelijk om een kleine afslag even te nemen in de richting van mijn favoriete eettent langs de snelweg. Ik zal geen merknaam noemen, maar het lijkt een klein beetje op de bogen van Champs-Élysées, als u dat enigszins begrijpt, maar reclame is niet verstandig, denk ik hier. Zeker gelet op feit dat deze uitzending op de radio komt. Maar goed, dat terzijde. De doorstroom in ieder geval, het is voelbaar en merkbaar. En ik begrijp de knip ook die u noemt. Die zijn ook te ervaren en daar zijn zie ik ook wel de oplossingen zitten en de Partij Beter voor Rijswijk-fractie met mij. Ik gaf het net al even aan in mijn interruptie. Dat toch vorige week in de presentatie waar uw collega de heer Van Malsen aanwezig was, op een vraag van mij nadrukkelijk aangaf dat alleen de bestaande sociale woningcorporaties, dan praten we over Vesteda, Vestia, Rijswijk Wonen en Vidomes, dat dat de enige vier organisaties zijn die meetellen als het gaat om die 29,5 procent. En alles wat daarbuiten valt, ook al zit daar allemaal uur tot 900 euro, denk aan het IND-gebouw, wat al een aantal jaren gevuld is. In ieder geval de gebouwen die er straks bijkomen in het Kessler Park, die tellen niet mee. En dat vind ik niet chic, om het maar heel simpel te stellen. Dat is absoluut niet de bedoeling dat dat in de Huisvestingsverordening straks wordt opgenomen. Daar is wel een punt van aandacht. Vandaar dat ik dat toch even aankaart hier. We krijgen er geen cijfers voor. Ik begrijp dat ook enigszins wel, want op het moment als je cijfers hier gaat noemen, dan is dat natuurlijk voor de wereld die daar straks gaat investeren. Maar het blijft voor onze fractie best wel overeind staan van dat er enige duidelijkheid moet zijn. Op het moment als daar een ontwikkeling gaat plaatsvinden zoals dat nu de bedoeling is met die behoorlijke hoeveelheid sociale woningen erbij en voor de rest vooral veel investeringen die de gemeente Rijswijk gaat doen in dat gebied voor het verleuken en vergroenen, dan gaat dat vooral toch nog veel geld kosten. En is de verwachting van onze fractie dat we een behoorlijke min gaan presenteren. In ieder geval in de risicoparagraaf kon ik het niet terugvinden, wat het risico eventueel zou zijn voor de gemeente Rijswijk, omdat slechts de 10 grootste risico's van de 59 gepresenteerd zijn. De andere 49 die alles bij elkaar toch zo'n 30 miljoen euro met zich meebrengen, die zijn niet gepresenteerd. Dat maakt het voor ons ook lastig om daar goed op in te kunnen zoomen. Voorzitter, overigens wil ik ook in de richting van Rijswijks Belang toch even aangeven, pas op met de woorden die u gebruikt. U gebruikt woorden die ik niet heb gebruikt. Om ons enigszins de zwartepiet toe te schuiven, daar moet u erg voorzichtig mee zijn. Dat lijkt me niet altijd verstandig om dat te doen. Wij gebruiken onze eigen woorden en in ieder geval, iedereen kan dat terugluisteren en weet hoe wij in dit dossier staan. We hebben vreselijk veel moeite in ieder geval met de line-up zoals die er nu is, omdat we een aantal antwoorden wel gekregen hebben, maar vooral behoorlijk benauwd zijn als het gaat om het financieel perspectief op het moment als dit allemaal straks tot ontwikkeling gaat komen. Tot slot, dat gaf u ook in de beantwoording mee, dat is dan wel geruststelling voor de gebruikers, de huurders vooral. Dat nadrukkelijk aangegeven is dat de

huurders zich geen zorgen hoeven te maken dat ze met hun bedrijvigheid, al dan niet op de plek zelf, door kunnen blijven gaan. Ik denk dat dat zeker een plus is, want dat was tot voor kort nog niet helemaal duidelijk. Voorzitter, ik wil het hier graag even bij houden. En ik denk dat het verstandig is om na deze termijn en de beantwoording van de overgebleven antwoorden even een schorsing in te lassen, zodat we even goed kunnen overleggen.

De voorzitter: Dat is uiteraard prima. Dank, mijnheer Braam. Dan geef ik het woord graag aan de heer Oelen van de Rijswijkse VVD.

De heer Oelen: Dank, voorzitter. En het voorstel van de heer Braam om hierna te schorsen, dat ondersteun ik van harte, want het is voor ons ook nog een behoorlijke worsteling. Een beetje in zijn algemeenheid moeten we natuurlijk als raad altijd vele belangen wegen bij ingewikkelde keuzes als deze. Mobiliteit, woningbouw, economie, ontwikkeling van de openbare ruimte, financiën en leefbaarheid. En dat er in dit gebied wat moet gebeuren, dat is denk ik voor iedereen wel glashelder. De gebieden eromheen worden ook ontwikkeld en we willen niet dat er zo meteen een lelijke rare puist ontstaat als we niets doen. En ik denk ook wel dat duidelijk is dat het scenario wat in 2001 aan de raad is gepresenteerd, dat dat financieel een ingewikkeld verhaal gaat worden. Zowel voor eigenaren, maar ook voor de gemeente. En daar kunnen we verrast door zijn. Aan de andere kant, we hebben dat natuurlijk op ontzettend veel vlakken gezien als gevolg van de oorlog in de Oekraïne, energiecrisis. Dat de prijzen totaal anders zijn geworden. En doen we ook niets, dan realiseren we ook geen woningen en die zijn natuurlijk ook broodnodig. Dat zijn toch wel keuzes en financieel het schip ingaan en geen woningen realiseren, dat zijn niet de keuzes waarvoor de Rijswijkse VVD staat. Maar er zijn ook heel veel zorgen van de BBR, dat met de komst van meer bewoners er potentieel meer klagers over bedrijvigheid gaan komen. Vandaar ook dat we echt willen de stand van de gemeente hieromtrent. En ik heb de wethouder goed gehoord, dat als dat in de eerste lijn niet gebeurt, dat dan in de tweede lijn gebeurt. Dank daarvoor. En we begrijpen ook de zorg van het Havencollectief. Maar hoezeer ik ook al die argumenten begrijp vanuit dat Havencollectief, vanuit die omwonenden, soms is het grote goed ook belangrijker dan de individuele wensen van omwonenden. Maar er blijven toch nog twee punten open. En dat gaat om dat sociaal en dat gaat over die mobiliteit. En de wethouder gaat daar zo meteen in tweede termijn wat meer over zeggen. Ze had er nog wat meer informatie over. En ik wacht die informatie graag nog af en zal daarna ook met mijn fractie overleggen over hoe wij hierover gaan stemmen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Oelen. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Maarseveen van GroenLinks.

Mevrouw Van Maarseveen: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, wethouder, voor de bevestiging dat ondernemers hun plek behouden en zelfs kunnen groeien. U zei net ook al als we niet bouwen, dan kost dat veel geld. De provincie heeft regels opgesteld met betrekking tot de subsidies en dan zullen ze daarom niet ... Als we ons daar niet aan houden dan verliezen we die. Naast dat we die subsidies kunnen verliezen, hebben we die sociale woningbouw ook nodig. Het lijkt wel of het CDA sociale woningbouw alleen ziet als een kostenpost, maar vergeet dan wel de bijdrage van de mensen die in die huizen wonen. Ook medewerkers van de ontwikkelaars en bedrijven in het gebied hebben huizen nodig. En als we alleen maar vrijesectorwoningen bouwen, dan hebben we dadelijk niemand meer in de buurt die onze ouders kan verzorgen of ons kind op kan vangen na school.

De voorzitter: Mevrouw Van Maarseveen, de heer Van Enk wil u graag interrumperen, denk ik.

De heer Van Enk: De opmerking van mevrouw Van Maarseveen dat wij sociale woningbouw alleen als kostenpost zien. Nee, het is omgekeerd. Het amendement van begin dit jaar, mede door u getekend, zag 300 extra woningen als een betalingsmiddel voor de afronding van dit ontwikkelplan. En dat heb

ik alleen bestreden. Want als je daardoor ook loopt in de nieuwe regels met sociale woningbouw levert dat per saldo niets op. Zo heb ik daarover gesproken. Ik ben prima voor sociale woningbouw, natuurlijk een hele belangrijke functie, maar dit plan zag er anders uit. En dat kun je niet ongestraft gaan wijzigen.

De voorzitter: Dank, mijnheer Van Enk. Mevrouw Van Maarseveen, wilt u daarop reageren?

Mevrouw Van Maarseveen: Dank u wel, voorzitter. Ik kan uit de woorden van de heer Van Enk toch niet anders concluderen dan dat hij niet een heel rooskleurig beeld heeft van sociale woningbouw. Ook de manier waarop hij daarop reageert. En het feit dat hij heel graag vrije sectorwoningen wil bouwen, dat is natuurlijk heel mooi, maar we willen ook graag dat beginnende politieagenten, receptionisten, thuiszorgmedewerkers en onze eigen kinderen nog in Rijswijk kunnen blijven wonen. Er zijn bijvoorbeeld leraren op een basisschool die nu geen baan hebben in een gebied waar een overschot is aan leraren basisschool. En die zouden hier best willen komen, maar die kunnen het niet betalen om hier te wonen. Daarom is het belangrijk dat daar ook huizen voor gebouwd worden. En de collega's van Wij. geven aan dat ze niet kiezen voor meer stenen, maar ik vroeg mij dan af: wat is dan een beter plan? Want u bent niet met een amendement of een motie gekomen. Want zo had u het plan wat meer uw kant op kunnen bewegen of er iets van maken wat meer in uw straat past. Want uiteindelijk hebben we wel om voorliggende reden wel die huizen nodig. Daar was ik nog even nieuwsgierig naar. Dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Maarseveen. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Veer van de Partij van de Arbeid.

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Wethouder, bedankt voor de beantwoording van de vele vragen die zijn gesteld. Ook dank voor de toezegging dat het mogelijk is om een avond te organiseren om meer uitleg en inzicht te krijgen over onze VRI's. Wellicht kunt u nog in een tweede termijn aangeven wanneer dat eventueel zou kunnen. En dan even terugkomend op het stukje 30 procent sociale woningbouw. Het staat overigens in onze collegeafspraken, 30 procent dat is de afspraak. En afspraak is afspraak, zoals mijnheer Braam zeker weet. En juist door niets te doen blijven we zakken. Het misverstand wat keer op keer wordt gemaakt, voorzitter, is dat de particuliere verhuur hier steeds bij wordt meegeteld en juist daar hebben wij als gemeente geen invloed op. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Van der Veer, dat mijnheer Braam u wil interrumpen. Mijnheer Braam.

De heer Braam: Zoals u weet, mijnheer Van der Veer, staat in het coalitieakkoord niets genoemd over sociale woningcorporaties. Er staat alleen maar over sociale woningen, staat nadrukkelijk benoemd. En daar behoren ook de woningen van DUO en dergelijke bij wat Beter voor Rijswijk betreft. Ik schat voorzichtig in dat dat ook geldt voor de andere coalitiepartijen of kijkt u daar anders tegenaan?

De voorzitter: Mijnheer Van der Veer, wilt u daarop reageren?

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Ja, maar zoals ik al zei, mijnheer Braam, we blijven daar ... We groeien naar een gemeente van 84.000 inwoners. En dat betekent als wij niets doen, we zeker aan die 30 procent gaan zakken en dat willen we juist niet.

De voorzitter: Mijnheer Braam, een tweede interruptie.

De heer Braam: Voorzitter, ik ben het absoluut niet eens met de heer Van der Veer. Er worden vele honderden woningen voor studenten gebouwd, uit al die appartementen die ontwikkeld worden, zowel in de Plaspoelpolder op de grens en net erbuiten. Een aantal zijn ook ontwikkeld. Alleen die tellen nu al niet mee, waardoor nu dat percentage door de regeltjes vanuit de provincie en de Huisvestingsverordening, laat ik die maar strak doortrekken, daardoor wordt feitelijk die ondergrens doorbroken. Op het moment als die vele honderden, misschien wel 1.500 woningen meetellen, dan schat ik voorzichtig in dat we in de buurt van de 35 procent zitten, mijnheer Van der Veer. Hoe kijkt u daar tegenaan?

De voorzitter: Mijnheer Van der Veer, kunt u de vraag beantwoorden?

De heer Van der Veer: De vraag heb ik niet helemaal goed verstaan. Maar studentenwoningen, voorzitter, zijn woningen die niet kunnen worden toegewezen aan onze eigen kinderen, kinderen die vanuit een huis, vanuit de ouders naar een woning willen. Studentenwoningen zijn ... Moet je zien als kamers van 20, 30 hooguit vierkante meter, die momenteel ruim boven de 900 euro per maand moeten gaan kosten. Dus ik ben het zeker niet een met mijnheer Braam.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Dan ga ik naar de heer Weterings Van Rijswijk Belang.

De heer Weterings: Dank u wel, voorzitter. Goed voorzitter, ik had in mijn eerste termijn een aantal punten benoemd, ook over de zelfreflectie waarom scenario 1 in een keer niet meer haalbaar was. Eigenlijk hebben wij toentertijd iets voor gekregen dat toen al niet betrouwbaar of haalbaar was. En ik vind het wel een kwalijke zaak als wij raadsvoorstellen krijgen die uiteindelijk niet haalbaar blijken te zijn. Zijn we dan wel goed of voldoende geïnformeerd toentertijd? Hoe zit het dan precies? Ik vind het wel gevaarlijk. Ik heb de wethouder in de eerste termijn goed gehoord. Ik had het wel iets scherper willen horen qua verdediging, waarom wij uiteindelijk voor het raadsvoorstel moeten gaan. En ik mis daar toch een beetje de zelfreflectie naar het niet haalbare stuk toe en ook richting de BBR toe. Dat daar fouten zijn gemaakt, waarom het niet meer haalbaar is. Hopelijk kan zij in tweede termijn er nog een keer op terugkomen en zeggen wat er toen niet goed is gegaan. Dat daar fouten zijn gemaakt. Ik bedoel, eerlijkheid duurt het langst. Daar hoop ik nog op in de tweede termijn. Afwachting van de tweede termijn zal onze fractie gaan bepalen wat we zouden doen. Nogmaals, de overtuiging bij de ambtelijke organisatie die was een zeer zeker. Een heel erg goed verhaal. Wij zullen afhankelijk van de tweede termijn bepalen of we voor of tegen zouden stemmen. En als laatste wil ik wel zeggen: het is niet origineel meer om als coalitiepartij te zeggen we gaan schorsen, we gaan erover nadenken, maar ik denk toch dat punt bij paaltje zowel de VVD als Beter voor Rijswijk bij het kruisje gaan tekenen voor het raadsvoorstel, maar ik laat me graag verrassen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van der Weij van D66.

Mevrouw Van der Weij: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de wethouder voor de antwoorden. Fijn om te horen hoe is geborgd dat de verwachtingen voor de huidige en nieuwe bewoners en de ondernemers helder is en blijft. Ik zou graag nog horen dat de wethouder aspecten van communicatie hoog op de agenda houdt met betrekking tot de verkeersmaatregelen, voor niet alleen de automobilisten, maar voor alle verkeersdeelnemers. Ik ben zelf ook een regelmatig gebruiker op de fiets van die punten. Qua financiële vragen. Ik begrijp uit uw antwoord dat het een behoorlijke negatieve impact op de financiën van de gemeente heeft als het plan niet wordt aangenomen. Ik kan me voorstellen dat het voorstel van de CDA voor de aankoop van grond de financiële positie van de gemeente ook negatief beïnvloed, door te betalen voor de rente voor het lenen van geld en aanvullende risico's. Mede ook gezien het feit dat we een hoge netto schuldquote

van de gemeente hebben. Wat betekent dat we al heel veel geld kwijt zijn aan de rente en om die schulden überhaupt te kunnen betalen en dat we dat geld niet aan andere dingen kunnen uitgeven. Hoe ziet de wethouder dat? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Weij. Dan geef ik het woord aan mijnheer Van Dam van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam: Voorzitter, ik wilde nog even reflecteren op de betrokkenheid of de manier waarop wij met de ondernemers in het gebied zijn omgegaan met deze planvorming. Dat miste ik voornamelijk in de eerste termijn. We hebben het vanavond gezien. We hebben voorzitter van de BBR die hier komt inspreken. Ook het Havencollectief. Zelf hebben we ook wat ondernemers gesproken in voorbereiding van dit raadsvoorstel. En het plan heeft wel best wel grote effecten voor die ondernemers in dit Havencollectief. Bruggen die komen voor hun voordeel. Er komen straks meer omwonenden, waar ze rekening mee zullen moeten gaan houden. Meer vervoersbewegingen, waardoor het lastiger wordt om je bedrijf überhaupt te kunnen bereiken. En soms ook ingrepen voor de deur, waardoor hun werkomgeving gaat veranderen. En dan vind ik het toch wel enigszins jammer om te horen dat ze zich niet gehoord voelen en niet betrokken voelen bij deze plannen. Zeker omdat we ze straks ook nodig gaan hebben voor de uitwerking van deze plannen. Dan kan je dat niet zomaar van je afschuiven. Daarnaast wilde ik het ook nog even hebben over de bereikbaarheid, want de wethouder die noemt een aantal aanpassingen. Zo gaan we de kruisingen aanpassen. De vlakkenverdeling die gaan we anders doen. We gaan de VRI's, de Intelligente Verkeersregelingsinstallaties gaan we aanpassen, maar met die aanpassingen win je de oorlog niet. En dat geeft de wethouder zelf ook aan. Als je rond de 5.000 woningen toevoegt in dit gebied, dan zou je meer moeten doen. En dan kan je wat ons betreft dat probleem niet voor je uit blijven duwen. En dat hebben we al vaker gezegd. Maar als je in dit gebied kijkt naar bijvoorbeeld het Kessler Park, waar nu al gesloopt wordt. Als je kijkt bij de Sijthofflocatie, wat je ontwikkeld ziet worden. Als je de bouwkvavels van het havengebied fase 1 ziet. Dat zijn honderden woningen, waar straks duizenden nieuwe Rijswijkers gaan wonen. Die straks ook door dat gebied gaan rijden. En dan zijn wij nog steeds voor dat hoofdwegennet Van Rijswijk aan het kijken wat ons plan voor de doorstroom dan precies is. En dat moet dan volgend jaar nog een keer komen. Ik denk dat dat niet gelijk loopt en dat dat straks echt mis gaat lopen, op het moment dat we nu zoveel voorrang geven aan die bouwplannen die nu voorliggen. En dan hoor ik de wethouder ook nog schermen dat als we niet bouwen, dat het ons geld gaat kosten en dat we nu met deze 300 woningen eindelijk wel kunnen bouwen. Voor Wij. Rijswijk en dat zeg ik dan ook richting GroenLinks, die zegt van hoe staan jullie daar dan tegenover? Dan heiligt het doel de middelen niet. Als je je stad bereikbaar wilt houden, maar ook een leefbare omgeving wilt maken, een groene stad wil waarborgen, dan moet je je soms afvragen of dit wel past. En als wij heel realistisch naar dit plan kijken, met 300 woningen nog eens een keer extra, dan zeggen we: nee, dat gaat nu niet passen. En daarom zeggen wij: nee, dit plan verdient niet onze stem en daarom zullen we ook tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Dan geef ik het woord aan mijnheer El Majjaoui. Heeft u geen tweede termijn? Dan zijn we aan het einde van de tweede termijn van uw raad. Er werd om een schorsing gevraagd. Wilt u de schorsing nu of wilt u dat na de tweede termijn van de wethouder? Daarna, dan ga ik het woord geven aan wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Dan zal ik proberen het kort te houden. Ik probeer vooral antwoord te geven op de extra vragen die zijn gesteld. Laat ik beginnen met de DUO-woningen, om elk misverstand te voorkomen. De DUO-woningen worden wel degelijk meegeteld in de sociale huurwoningen en dat komt doordat ze een officiële corporatie-instelling hebben. Sinds de komst van DUO hebben we er vier: Rijswijk Wonen, Vidomes, Habion en DUO. Het is niet zo dat alle

... Ik ben niet bij de presentatie geweest, voorzitter, ik kan niet precies herhalen wat er gezegd is. Maar deze heb ik check, dubbelcheck gedaan, inclusief bij de wethouder die daarover gaat. Het is niet zo dat alle betaalbare woningen zowel huur, zeker niet koop, automatisch worden meegeteld, maar deze wel degelijk. Dat wilde ik toch even rechtzetten.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Oelen naar de interruptiemicrofoon loopt. Mijnheer Oelen.

De heer Oelen: Dank, voorzitter. Maar dan vraag ik toch aan de heer Van der Veer, want die was net vrij stellig toen hij zei: nee, dat telt niet mee. Hoe kwam u dan aan die wijsheid? Terwijl de wethouder nu net zegt dat ze wel meetellen.

De voorzitter: Dat is meer een vraag richting mijnheer Van der Veer. Maar daar kan, denk ik, mevrouw Van de Waart niet op antwoorden.

De heer Oelen: Jazeker, voorzitter. Maar het was een beetje een flauw grapje naar de heer Van der Veer.

Mevrouw Van de Waart: Ik moet heel eerlijk zeggen: ik heb dat de heer Van der Veer ook niet horen zeggen, maar dan zou ik het terug moeten luisteren. Ik wilde alleen heel even wat duidelijkheid in deze orde scheppen. Desalniettemin is er natuurlijk gesproken over: maar hebben we er dan niet genoeg en kunnen we dan niet alles doen? Kijk, ik had net even cijfers gekregen. Het is op dit moment zo ...

De voorzitter: Ik vind het wat onrustig in de zaak. Ik wil graag alle aandacht voor wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ik zei net ook al: als je kijkt naar wat er aan bouwplannen is. Het is nu inderdaad zo dat we bijna 30 procent hebben. Even los van wat je precies allemaal wel en niet telt. Laten we deze discussie aan de wethouder volkshuisvesting over. Maar als je dat ... Als je naar de huidige bouwplannen kijkt en je zorgt niet dat je in ieder nieuwbouwplan waar je nog wel sturing op hebt dat die sociale huurwoningen erin zitten, zakken we uiteindelijk, de schatting is ongeveer 24 procent. En dat is veel te laag en daar zal de provincie naar kijken. Dat betekent dat met ieder groot bouwplan, zoals vast voor u leuk voor de voorstelling voor de volgende discussie, we zullen komen met een voorstel voor sociale huurwoningen. Dat wilde ik nog heel even aangeven. En u vroeg, voorzitter, het CDA vroeg: wat kost dat dan wel niet zo'n sociale huurwoning? Dat valt niet een-op-een te zeggen voor de ontwikkelaars in dat gebied. Want, volgens mij hebben we het de vorige keer ook over gehad, in die kwadranten hebben we het zoet en het zuur verdeeld. De ene heeft extra in te leveren als het gaat op openbaar gebied en de ander heeft sociale huurwoningen te bouwen. En uiteindelijk is het aan henzelf om daar een businesscase van te maken. Ik heb daar niet aan het eind een vergelijking met wat voor woningen je daar wel kan bouwen, omdat daar worden ook andere woningen gebouwd, maar dan moet je weer meer openbaar gebied incorporeren.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Enk wil interrumpen.

De heer Van Enk: Voorzitter, voor we nu gaan schorsen, dit gaat mij toch echt te snel. Het kan allemaal verdeeld worden per kwadrant. We kunnen daar hele mooie modellen over maken, maar de eindvraag is toch: die sociale woningbouw, als we die verplicht worden toe te voegen, dan levert dat per saldo niets op aan de opbrengsten. En dus ook niets op voor het betalen van dat buitengebied. En het tweede is, mevrouw Van der Meij heeft nog een vraag gesteld over het amendement en ik ben daar ook blij mee. Dat ging over hoe financier je als je als gemeente actieve grondpolitiek gaat bedrijven? En ik wil ook graag toegeven dat dat punt ook onze solvabiliteit raakt, waar ik het zelf nota bene bij de begroting uitgebreid over heb gehad. Maar we moeten hier wat dat betreft kiezen

tussen drie kwaden. Het ene kwaad is, wat we al hebben gehoord, als we niets doen, verliezen we alles. Als we doorgaan met dit project hebben we grote onzekerheid of het gerealiseerd wordt en weinig zekerheid over extra opbrengsten. En daarom hebben wij dit amendement ingediend. En daar zijn de kosten in ieder geval hoger en zullen hooguit ... De solvabiliteit zal korte tijd lager worden, maar dat zouden we aankunnen. Gelet ook op de andere omstandigheden rond Pasgeld en de uitspraak Raad van State.

De voorzitter: Zit hier een vraag in?

De heer Van Enk: Mijn vraag is: wil alstublieft en dat vraag ik aan de wethouder, maar ook aan de raad, wil u het amendement serieus nemen?

De voorzitter: Dat doet volgens mij iedereen, toch? De raad neemt alle amendementen en moties serieus. Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ik neem het hele voorstel en alle inbreng van de raad serieus, voorzitter. Daar doe ik in ieder geval mijn uiterste best voor om u te faciliteren om dit vraagstuk vast te pakken met elkaar. Ik zit heel even toch te kijken. Er zijn nog een aantal mobiliteitsvraagstukken gesteld. En u vroeg ... De heer Van der Veer vroeg: wanneer zou het kunnen? Allereerst is het ook met de raad. U gaat over uw eigen agenda. Maar ik kan me voorstellen als het echt over de iVRI's gaat, dan zou dat al in Q1 kunnen. Wilt u dat in de samenhang doen met verkeersmaatregelen op de Elsenburglaan, dan zou ik u adviseren dat in Q2 te plannen, maar dat kunt u uiteraard met de griffie afstemmen. En u vroeg ook nog, was de vraag: wanneer komt dat andere voorstel? Dus breder dan alleen het Plaspoelpolderonderzoek. En daar heb ik ondertussen zitten tikken. Kunnen we alvast eerst iets over de auto zeggen in de bredere netwerkanalyse? En dat kan. We zouden ook in Q2 samen met het Plaspoelpolderonderzoek overzicht van kaarten kunnen geven van hoofd onderliggende routes, de 50-, 30-routes en hulpdiensten, hoe die daarmee omgaan in relatie tot de iVRI's en het plan van de Plaspoelpolder. En dat zegt in ieder geval al heel wat over de automobilititeit. Dan heeft u nog niet de hele netwerkanalyse, maar wel in ieder geval een stap daarvoor uit datgene wat u vraagt voor de auto. Dat geeft in ieder geval wat duidelijkheid. Dan was er ook nog een vraag over houden we ook rekening met andere mobiliteitsmiddelen dan alleen de auto? Uiteraard wordt daar altijd naar gekeken, conform onze Mobiliteitsvisie. Maar tot nu toe gingen de vragen alleen over de auto, daar heb ik antwoord op gegeven. Heel even kijken. Voorzitter, de vragen over actief grondbeleid. Dat is een hele andere aanpak en wat dat zou kosten, daar kan ik nu ook niet een antwoord op geven. Het is ook een beleid wat we nu nog niet hebben als gemeente, dat zou ook een andere aanpak vergen.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Dam u wil interrumperen. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ik had nog een vraag over de mobiliteit/ bereikbaarheid. U komt in Q2 met die analyse voor doorstroom op de hoofdwegen van heel Rijswijk. Fijn, maar wanneer komen er denkt u oplossingen voor Rijswijk of een aanpak daaruit?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Daar zijn we ook al deels mee bezig. Ik heb nu voor de Elsenburglaan een aantal dingen genoemd. En binnenkort stuur ik u ook bijvoorbeeld een brief over de Treubstraat, waar u al eerder een motie over heeft gemaakt, over dat naar voren schuiven. Dat hoeft niet per se in één groot plan.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, tweede interruptie.

De heer Van Dam: Denkt u dan dat die aanpassingen die u net noemt afdoende zijn voor ruim 10.000 inwoners, alleen enkel in de Plaspoelpolder?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Nu heb ik ze niet allemaal geteld of ze allemaal daar gaan wonen, maar ik heb ... Alleen de Elsenburglaan aanpassen voor de doorstroom van de auto's. Nee, natuurlijk is dat niet voldoende. We hebben uitgebreid ook gesproken over andere instekers. Rijswijk is gezegend met drie afritten van de snelweg en daar zijn ook drie instekers waar je aan moet werken om daar wat aan te doen.

De voorzitter: Dank u wel. Laatste interruptie, mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Mijn punt waar ik mee zit, voorzitter, is dat wij al die gebouwen die we nu aan het bouwen zijn in de Plaspoelpolder, die zijn straks af. Die zijn over tien, vijftien jaar zijn die af. En ik wil graag van de wethouder weten wanneer de daadwerkelijke aanpassingen komen aan de infrastructuur in de Plaspoelpolder. Loopt dat nu gelijk of loopt dat niet gelijk? En zijn dat tegelijkertijd aanpassingen waar we die hele grote hoeveelheid verkeer, die we tegelijkertijd veroorzaken met al die gebouwen, zijn die aanpassingen toereikend om dat aan te kunnen? Want dat is waar wij naar vragen. Dat is ook waar denk ik heel veel inwoners naar vragen. En ik heb het gevoel dat dat niet zo is, omdat alles wat u nu zegt, alle maatregelen die u noemt in de eerste en tweede termijn, allemaal kleine aanpassingen zijn. Ja, een VRI helpt, maar is niet afdoende voor zoveel verkeersbewegingen die we veroorzaken.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, zoals we hebben vastgesteld in de Mobiliteitsstrategie, als wij met zijn allen in de auto blijven zitten, is dat zeker niet voldoende. Er zijn meerdere elementen van mobiliteit waar wij aan werken. En de auto is daar een van. Is dat voldoende om alleen de Elsenburglaan aan te passen? Nee, natuurlijk is dat niet voldoende en daarom zijn er ook andere voorstellen. Daar wordt terecht naar gevraagd en daar werken we stuk voor stuk aan, voorzitter. Mag ik doorgaan naar het volgende punt, voorzitter?

De voorzitter: Zeker.

Mevrouw Van de Waart: Er is mij ook gevraagd over reflectie over een aantal dingen. Hoe we hier zijn beland. Ik denk dat we dat de vorige keer al hebben besproken. Het oorspronkelijke stuk is ook niet eens door deze coalitie, maar de voorgaande coalitie vastgesteld. Daar waren meer partijen bij betrokken. De situatie is veranderd. Dat heb ik uitgebreid doen toekomen. Mijnheer Weterings vraag om reflectie richting de bewoners en de BBR. De situatie verandert. Ik denk, een ondernemer weet dat als geen ander. Daar hebben wij op te acteren. Vind ik dat prettig om dat te vertellen? Nee, natuurlijk niet, want daarmee kom je terug op het kader wat we eerder hebben vastgesteld. Dat is spijtig genoeg wel de situatie waar we inzitten. Dat is ook uitgebreid besproken met de BBR. Ik weet ook niet ... De vorige keer met de Parkeernota, de Plaspoelpolder, was ik de eerste om toe te geven dat de participatie niet helemaal soepel was verlopen. Ik twijfel daar nu wat over. Ik denk wel dat er het gevoel leeft van hebben we die participatie niet gedaan bij de eerdere Kadernota? En nu moest het opnieuw en kom je met een ander voorstel. En ik denk dat dat wel aan de hand is. Er is gaandeweg bij dit nieuwe voorstel wel degelijk en dat heb ik u ook geschreven, op verschillende manieren gesproken met alle respect voor zowel de zittende ondernemers als de BBR. Ik denk dat de BBR heel goed weet dat ik de BBR enorm respecteer. En ik denk dat het juist vanuit dat respect ook heel goed mogelijk is om te praten met elkaar over dingen waar je het misschien niet zo eens mee

bent, omdat je daarin afwegingen hebt te maken. Met zowel respect voor de BBR als de bewoners, heb ik ook in het eerste voorstel bij u neergelegd, ligt er nog nu een voorstel bij u, waarin meerdere belangen moeten afgewogen worden. En dat is even het stukje reflectie. Het is niet dat ik het niet respecteer, het is niet dat ik het niet gehoord heb. Het is wel zo dat we voor een situatie zitten, u op dit moment, want u heeft het besluit uiteindelijk te nemen, waar er meerdere belangen zijn en ook een belang van de financiën van de gemeente. En die overweging is aan u. Met dit voorstel denken wij zowel de zittende ondernemer als de omwonenden een mooi voorstel te kunnen bieden. Tegen minder financiële risico's dan er in eerste instantie voor ons lag. Daarmee heb ik denk ik, voorzitter, alle vragen beantwoord. Niet helemaal, zie ik.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, u heeft al drie interrupties gehad in de tweede termijn.

De heer Van Dam: Dan houd ik het heel kort.

De voorzitter: Dan heeft u geen vierde interruptie. De heer Weterings heeft wel nog de mogelijkheid om te interromperen. O, die gaat weer terug. Mijnheer Zoghbi, u wilt een punt van orde maken?

De heer Zoghbi: Ja. Bij de vorige vergadering is er aangegeven door volgens mij collega van D66, dat als er een interruptie plaatsvindt, er een reactie ook gegeven mag worden. In dit geval zou het interruptie, reactie en dan heeft hij er maar een of twee.

De voorzitter: Dat is niet helemaal correct, volgens mij, zoals u dat zegt. Dat hebben we wel bij de begroting inderdaad gedaan. Maar mijnheer Van Dam was onderweg om een nieuwe interruptie te plegen. Het is niet een vraag naar mijnheer Van Dam gesteld. Als er een vraag was gesteld, dan had ik die ruimte wel geboden, hoor. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, er is in 2021 door de raad een raadsvoorstel vastgesteld met een aantal woningen. Wat achteraf nu ineens niet meer haalbaar blijkt te zijn. We hebben natuurlijk 2021 gehad, 2025. Wat is in die tussentijd gebeurd, dat is gebleken dat het niet haalbaar is gebleken? Kan u dat nog één keer goed uitleggen?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Weterings, er is heel veel gebeurd. Er zijn allerlei kosten gestegen. We hebben natuurlijk de energiecrisis gehad. We hebben ... Dat hebben we al een paar keer hier gehad. Er zijn allerlei kosten gestegen vanuit de energieprijzen, maar ook de bouwkosten zijn gestegen. Er zijn nieuwe regels door de provincie aangenomen. Daar hebben we het hier uitgebreid over gehad, die dat met zich meebrengen. Maar ook rondom het bouwen zijn nieuwe regels gekomen die het voor ontwikkelaars duurder maken om dingen te bouwen. En daarmee komen we voor een nieuwe situatie. En de nieuwe situatie is soms inderdaad heel lastig en ook vervelend uit te leggen, maar het is wel wat het is. En daar hebben we het mee te doen. En ik had ook liever een ander gesprek gehad met de BBR, als ik heel eerlijk ben, want ik respecteer ze enorm. En ik had ook liever een ander gesprek gehad met de omwonenden, maar ik denk wel dat ook dankzij datgene wat u als raad heeft ingebracht, we nu een voorstel hebben liggen wat kan. En in ieder geval voor op dit moment ook degelijk haalbaar is, met minder financiële risico's voor de gemeente. En voorzitter, misschien is het wat ongebruikelijk, maar ik weet dat u heel veel vragen heeft en u gaat even schorsen. Mocht de heer Van Dam nu nog een praktische vraag hebben waar ik hem mee kan helpen, dan nodig ik hem van harte uit.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Dan zijn we aan het einde van de tweede termijn van het college. Ik kijk naar uw raad en vraag: hoeveel minuten schorsing wenst u? Ik weet niet wie, mijnheer Braam.

De heer Braam: Voorzitter, ik wil eerst even met mijn eigen fractie overleggen. Daar denk ik dat ik een kwartiertje nodig heb, maar daarna denk ik dat het ook belangrijk is om even overleg te hebben met de coalitiepartners. Ik schat in dat we een halfuurtje nodig hebben.

De voorzitter: Een half uur. Het is nu 22.06 uur. Is 22.30 uur dan goed? Dan heeft u 25 minuten bijna.

De heer Braam: Laten we het proberen. Het kan zijn dat het langer duurt.

De voorzitter: Ik nodig u weer terug om 22.30 uur. Ik schors de vergadering. Ik zie dat alle raadsleden weer voorzichtig teruggekeerd zijn. En ik kijk naar mijnheer Braam. Het is 22.27 uur. Ik weet niet of ... Kan ik het woord aan u geven? Kunt u vertellen of de schorsing voldoende is geweest?

De heer Braam: Voor ons is het ... Het blijkt voldoende te zijn geweest. We hebben het overleg even kunnen hebben, even intern en ook toch even met onze broeders van de VVD contact gehad. Ik vond het toch even belangrijk, omdat we behoorlijk op dezelfde lijn zo'n beetje zaten. Van andere partijen hadden we toch wel de indruk hoe zij in het dossier zitten. Daar was in eerste aanleg het overleg niet direct nodig. Wat mij betreft kunnen we verder afronden. En ik wil wel graag straks een stemverklaring geven.

De voorzitter: Uiteraard, dat is altijd mogelijk een stemverklaring door de hele raad. Ik kijk naar andere fracties. Ook verder geen aanvullende minuten nodig? Ik denk dat er inderdaad voldoende ook is gesproken en met elkaar gedebatteerd en ook in de Forumvergadering. Ik denk dat er een goed moment is gekomen om tot stemming over te gaan. Dan kijk ik naar rechts en dan breng ik als eerste het amendement van het CDA in stemming. Het amendement Vasthouden aan het vastgestelde Ontwikkeldkader. Wenst iemand een stemverklaring uit de raad? Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Voor ons is het voorstel van het CDA altijd nog beter dan het voorliggende plan. Ook al zijn we tegen de woningbouw, zien we liever dat het plan van het CDA wordt uitgevoerd dan het voorliggende plan van het college. Wij zullen voorstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Mijnheer Braam.

De heer Braam: Het voorstel dat ziet er aan de ene kant sympathiek uit. Alleen er zit één groot probleem in en dat is dat gemeente Rijswijk niet kan opkopen. Dat kan alleen de Plaspoelpolder doen. Vandaar dat dit amendement niet goed in elkaar steekt en we tegen moeten stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Koegler.

De heer ...: Voorzitter, een punt van orde.

De voorzitter: Een punt van orde mag u doen.

De heer ...: Als een fractie zolang de ruimte neemt om te overleggen en gaat dan bij een stemverklaring een nieuw en absurd argument opvoeren voor het eerst om tegen te stemmen. Dat vind ik niet behoorlijk.

De voorzitter: Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler: Dank u wel, voorzitter. Wij sluiten aan bij de stemverklaring van de heer Van Dam van de fractie Wij. En tegen de fractie van BvR zou ik willen zeggen: beter een probleem als een heleboel problemen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Dat is niet het geval. Dan kunt u overgaan tot stemming over het amendement van het CDA Vasthouden aan vastgestelde Ontwikkeldkader. Met 20 stemmen tegen

en 10 voor is het amendement verworpen. Dan het raadsvoorstel zelf. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Braam, Beter voor Rijswijk.

De heer Braam: Dank u wel, voorzitter. We hebben binnen onze fractie even goed overleg gehad over de beantwoording vanuit het college. Uiteraard hebben we ook in gedachte gehad de inbreng van de BBR en ook van de heer van het Wooncollectief, de heer Hoonhout. Wat we bijzonder zwaar hebben meegewogen in het geheel. Wat voor Beter voor Rijswijk ook bijzonder belangrijk is, is sowieso de ontwikkeling van Rijswijk vanuit toch een enigszins op sommige plekken licht verloederde situatie, naar toch een mooie situatie in de toekomst. Waarbij ook bijvoorbeeld het HBG-gebouw een ontwikkeling in ieder geval eindelijk in gang is gezet. Maar ook in de hoek waar we nu over praten, is het belangrijk dat daar ontwikkeling plaatsvindt. De sociale woningbouw, alhoewel wij daar toch best wel wat op hikken, is het zeker in de lijn, het past in ieder geval wel in de lijn van het coalitieakkoord. Maar we worden natuurlijk ook een beetje met de nek in een strop geduwd door de provincie. We zullen zeker dat moeten accepteren en zullen met deze stemverklaring voor het voorstel stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam. De heer Oelen.

De heer Oelen: Dank, voorzitter. Zoals ik in de tweede termijn al heb gezegd, het is een keuze waar heel veel belangen gewogen moet worden. En we weten ook dat wat er ook uitkomt, er altijd mensen zijn of betrokkenen zijn die teleurgesteld zullen zijn. Maar de Rijswijkse VVD kiest nu wel voor het grotere belang, woningbouw, ontwikkeling van een gebied wat hopelijk als het goed is een nieuwe parel gaat worden, waar bedrijven en inwoners een mooie plek gaan hebben. En we kiezen ook voor gezonde financiën. Maar voorzitter, we blijven onze zorg hebben over de afwikkeling van de mobiliteit, maar dat is wel breder dan alleen maar de afwikkeling nu rondom het Havenkwartier. Het is echt een groot en breder probleem dat we keer op keer aan de orde hebben gesteld en waarvan we echt zouden willen dat er nu een keer een goed en gedragen regionaal plan gaat komen. Q2 is best laat, maar goed, we laten er nu het voorstel rondom het Havenkwartier niet op klappen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Oelen. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Voorzitter, ik denk dat het CDA vanavond heeft laten zien dat er een alternatief is. Onze indruk is dat dat te weinig weersproken is en dat er geen reden is om beloften die zijn gedaan in het hele traject, aan omwonenden aan ondernemingen, om die te breken. En wij zullen ook daarom tegen dit raadsvoorstel stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, dank u wel. Ondanks de ontzettende openstelling van ambtelijke bijstand, is het voor ons ontzettend twijfelachtig wat we gingen doen. En dan uiteindelijk kiezen wij toch voor de waarborging van de leefbaarheid en de doorstroming. En we verwachten daar hele grote problemen. En waar ik mijn tweede termijn mee afsloot, dat het niet meer origineel is en zeker voorspelbaar dat toch de coalitiepartijen bij het kruisje gingen tekenen en ik heb gelijk gehad. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Bouwen, bouwen, bouwen lijkt het mantra van dit college, maar het doel heiligt voor Wij. Rijswijk zeker niet de middelen. En op het moment dat er geen oplossing is voor die bereikbaarheid, geen zekerheid is voor leefbaarheid en groen, dan kan je door blijven bouwen, maar daarvan zegt Wij. Rijswijk: dat werkt niet. Dus wij zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog anderen die een stemverklaring ... Dat is niet het geval. Dan kunt u overgaan tot stemming over het raadsvoorstel zelf. Met 20 stemmen voor en 10 tegen is het raadsvoorstel aangenomen.

8. Raadsvoorstel Gezondheidsbeleid Rijswijk 2026-2029

De voorzitter: Dan gaan we naar het volgende bespreekstuk, het raadsvoorstel Gezondheidsbeleid Rijswijk 2026-2029. En ik geef hiervoor als eerste het woord aan mevrouw Oude Alink van GroenLinks.

8.b Motie Een gezonde openbare ruimte

Mevrouw Oude Alink: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn net als velen in de raad nogal geschrokken van sommige cijfers die we hebben gezien in het stuk. Neem bijvoorbeeld de mentale gezondheid onder jongeren, eenzaamheid en de hoeveelheid fruit die gegeten wordt of liever gezegd niet gegeten wordt. Daarom zijn we ook blij dat dit Gezondheidsbeleid er ligt. Omdat wij denken dat de focus op de juiste problemen ligt. Het amendement van PvdA en D66 hebben wij medeondertekend, omdat wij denken dat meer zicht op de effecten van dit beleid nuttig en wenselijk is. Op het gebied van mentale gezondheid, zou ik het college nog graag willen vragen hoever zij zijn met suïcidepreventie. Elke gemeente moet in 2026 daar een plan voor hebben liggen. En er zijn al heel mooie actieplannen en voorbeelden beschikbaar die direct te gebruiken zijn. Er staan voorbeelden bijvoorbeeld op de website 113.nl, uit verschillende gemeenten. En het lijkt mij heel mooi als Rijswijk hiervoor ook een stevig plan gaat opstellen. In het Gezondheidsbeleid van de gemeente hebben wij het vooral over preventie, het aanmoedigen van gezonde keuzes. En daar staat GroenLinks uiteraard achter. Wel moet ik altijd denken aan het nationale preventiebeleid tegen roken. Ik kan me herinneren dat er vele jaren overheen gingen voordat we het aantal rokers eindelijk zagen dalen. En waar kwam dat dan door? Door het verwijderen van tabak uit het straatbeeld, het ontmoedigen van tabaksgebruik in de horeca en het verhogen van de prijzen. Oftewel, de omgeving veranderen in plaats van de consument. We zien nu weer hetzelfde gebeuren met frisdrank en suiker en ook andere producten. En daar zijn wij er nog niet. Ook in Rijswijk kampen steeds meer inwoners, ook jongeren, met overgewicht en de maatschappelijke kosten hiervan blijven stijgen. GroenLinks ziet gezondheid als een samenspel tussen de mens en omgeving. Op individueel niveau maken we keuzes en zorgen we voor onszelf. Wat we zien in onze omgeving heeft echter een grote invloed op onze keuzes. En binnen die omgeving is er iets wat we wel kunnen aanpakken als gemeente en dat is ons reclamebeleid. Het is logisch om dit in overeenstemming te brengen met ons gezondheidsbeleid. Stemmen we onze reclame af op gezonde voeding, dan hebben we toch een deel van de dagelijkse ongezonde verleidingen die elke dag op ons afkomen uit het straatbeeld verwijderd. Met name voor kinderen en jongeren die extra vatbaar zijn voor commerciële beïnvloeding. En dat dat effect heeft dat hoeft u niet van mij aan te nemen, want ik noem in mijn motie Een gezonde openbare ruimte, onderzoeken van de Wereldgezondheidsorganisatie, het RIVM en TNO. Volgens de indieners, ik en andere partijen, is het weren van reclame voor ongezonde voeding effectief, goedkoop en passend als preventieve maatregel om een gezonde leefstijl te bevorderen en het past ook bij de preventieve lijn uit ons gezondheidsbeleid. Deze motie dien ik dan ook graag in. Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Dan geef ik graag het woord aan de Veerman van D66.

8.a Amendement Gezondheidsbeleid - uitvoeringsagenda

De heer Veerman: Dank u wel, voorzitter. We hebben uitgebreid gesproken over dit onderwerp tijdens het Forum van 28 oktober. En we hadden natuurlijk ook liever het beleidsdocument en de uitvoeringsagenda op hetzelfde moment gezien. Te meer om te kunnen zien wat de samenhang wordt tussen beleid en hoe we daar vorm aan gaan geven in de periode tussen 2026 en 2029. Daar is niet voor gekozen. Daarom hebben wij met een aantal partijen een amendement ingediend en daar kom ik straks op terug. Het gezondheidsbeleid is heel breed. Schone lucht, overgewicht, hittestress, valpreventie, mentale gezondheid, maar ook vaperen. En bij vaperen moeten we wachten op een landelijke aanpak, maar vaak kunnen we ook lokaal echt stappen maken bij het verbeteren van de gezondheid van onze burgers. Bij de huidige inzet zien we dat die niet beloond worden en nemen de cijfers eerder toe dan af. Preventiemaatregelen zijn een belangrijk onderdeel van het Gezondheidsbeleid en soms duurt het langer voordat we resultaat zien. Maar ze niet nemen, is ook geen optie. En dat betekent meestal hogere kosten in de toekomst. Daarom zijn we voor een nog breder preventiebeleid. Waarbij gezondheid in alle beleidsterreinen wordt nagestreefd, waarbij de Rijswijkse burger geen gezondheidsachterstand oploopt door vervuilde lucht of omdat ze niet kunnen betalen. Samenvattend, we zijn zeer tevreden met de toezeggingen dat er participatie komt voor de burgers en welzijn en zorgpartners. We hebben een amendement gemaakt met een voorstel om de prioritering aan te passen. Waarbij de opmerkingen vanuit de Adviesraad sociaal domein worden meegenomen en wij als raad worden geïnformeerd over de opbrengsten vanuit de uitvoeringsagenda. Daarnaast tekenen wij ook mee met de motie van GroenLinks om reclame-uitingen van voedsel en andere genotsmiddelen in de openbare ruimte te beperken. Dat in mijn eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Veerman. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Jansen-Dirkx van Wij. Rijswijk.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. En zoals mijn collega Veerman al zei: in het Forum hebben we al uitgebreid stilgestaan bij dit onderwerp. Maar we hebben het ook inderdaad uitgebreid gehad over de financiële consequenties. De wethouder gaf toen aan dat in de uitvoeringsagenda een verdere uitwerking komt op het gebied van prioriteiten op basis van financiering, maar ook op basis van de participatie die nog moet plaatsvinden. Kan de wethouder aangeven of er misschien al nieuws is uit de Tweede Kamer? We hadden namelijk begrepen dat deze maand een behandeling over het nieuwe Gezondheidsakkoord zou hebben plaatsgevonden. Misschien is er iets meer duidelijkheid over de eventuele SPUK-gelden. Dan een reflectie op het voorliggende amendement. Voor Wij. Rijswijk lijkt het of de voorgestelde wijzigingen tot onnodige vertraging of extra besprekingen in de raad leiden, zonder echt besluitvormend te zijn. We zien graag beleid uitgevoerd worden en niet alleen besproken worden, maar misschien kan de wethouder hier op reflecteren en eventueel ook de indieners misschien in tweede termijn. In het amendement wordt ook verwezen naar de adviezen van de Adviesraad sociaal domein. En daar is onze fractie van mening dat het in de nog volgende uitvoeringsagenda voldoende wordt aangegeven. En ook in het geschetste proces door de wethouder als het gaat om een uitgebreide participatie met een brede inspraak voor inwoners en maatschappelijke partners. Mocht het amendement door de wethouder als een ondersteuning daarin worden gezien, dan horen we dat natuurlijk graag. We staan er vooralsnog redelijk neutraal in als het gaat om dit amendement. De motie van GroenLinks kan op voorhand niet op de steun van Wij. Rijswijk rekenen. Het beperken van reclame voor ongezond eten, drinken en andere verleidingen in de openbare ruimte is een mooi streven, maar is in onze ogen slechts een druppel op een gloeiende plaat. Zeker als het gaat om kinderen en jongeren. Zij halen hun informatie voornamelijk van social media en ergens anders online vandaan en worden daar dagelijks geconfronteerd met verleidingen. En hier hebben we nu als gemeente juist geen invloed op. Buiten dat feit denkt Wij.

Rijswijk dat het voorkomen van het kopen van ongezond eten meer gezocht moet worden in het betaalbaar zijn van een gezond alternatief. Als een broodje hamburger, van blijkbaar favoriete restaurant van de heer Braam, de Gouden Bogen, goedkoper is dan een kilo groente bij Nederlands bekendste supermarkt, dan is de keuze voor iemand met een kleine portemonnee snel gemaakt. Helaas is dit niet door ons als gemeente op te lossen, maar allicht zou de nieuwe regering hier wel een rol in kunnen spelen. Dan zagen wij tot onze verbazing nog een motie van PG&R verschijnen. En die hebben we snel bekeken. Hij leest een beetje als een amendement en net in de schorsing begrepen we al dat PG&R het eigenlijk eerst zo bedoeld had. We wachten even op de toelichting van de heer El Majjaoui en het oordeel van de wethouder. Wij, Rijswijk denkt dat het enigszins overbodig is. Tot zover onze eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jansen-Dirkx. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dank. Er is al veel gezegd door de collega's voor mij. We hebben ook als fractie al voldoende opmerkingen in het Forum gemaakt over het raadsvoorstel Gezondheidsbeleid Rijswijk. Want dit thema gaat, zoals ook al gezegd, alle inwoners aan en verdient aandacht in meerdere beleidsterreinen. In onze groene omgeving, in leefbare wijken en het beleid over verschillende doelgroepen die extra kwetsbaar zijn, wat gezonde levensjaren betreft. Publiek gezondheidsbeleid op lokaal niveau dient daarom duidelijke keuzes te maken. Uiteraard ook met het oog op beschikbare financiën vanuit het Rijk, maar duidelijke terugkoppeling naar ons als raad over de keuzes die het college maakt in de uitvoering hoort daarbij. Voorzitter, het amendement van D66, PvdA en andere partijen scherpt dat raadsvoorstel op dit punt aan. Ook de Adviesraad sociaal domein vraagt nadrukkelijk om heldere keuzes, prioritering. De wethouder heeft hierover in het Forum al iets gezegd, maar wij willen via het amendement dit graag formaliseren. Graag de reactie van de wethouder op het amendement. Het betrekken van de raad en andere partners verwacht PvdA dan ook in de volgende fase. We delen de opmerking van de adviesraad om niet alleen de commerciële partijen, die immers een belang hebben, te bevragen bij de invulling van het uitvoeringsplan. Hun inbreng is gezien de evaluatie van de uitgevoerde activiteit wel belangrijk, maar er moet ook ruimte zijn voor nieuwe input en nieuwe concepten. Voorzitter, tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Prenger van Beter voor Rijswijk.

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. In het Forum hebben we het uitgebreid besproken. Ik heb zelf nog een stukje in het begrotingsdebat over de vaccinaties genoemd. We gaan mee in het amendement van D66. De motie van GroenLinks, reclame, nee, Beter voor Rijswijk wacht echt op een landelijk beleid. En wij willen niet voor de muziek uitlopen. Wij denken dat onze Rijswijkse inwoners, het merendeel, echt wel goede keuzes kunnen maken. En mevrouw Jansen-Dirkx, behalve bij het restaurant met de twee, drie Bogen eet mijnheer Braam ook heel graag bij het restaurant met de kip. Dat was mijn eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Dan geef ik graag het woord aan mijnheer El Majjaoui van de Partij voor de Gelijkheid en Rechtvaardigheid.

8.d Motie Verankering diversiteit en inclusie in Gezondheidsbeleid

De heer El Majjaoui: Dank, voorzitter, voor het woord. Voorzitter, dank voor het voorgestelde Gezondheidsbeleid. Dit voorstel is inderdaad uitgebreid in wettelijke taken, financiële context en beleidskaders, maar op één cruciaal punt schiet het tekort, voorzitter. Diversiteit en inclusie. Het

beleid het beleid richt zich op alle inwoners, maar werkt niet uit wie dat zijn. Daardoor ontbreekt aandacht voor groepen die structureel andere gezondheidskansen hebben, inwoners met een laag sociaaleconomische positie, mensen met een beperking, inwoners met een migratieachtergrond, jongeren, ouderen en inwoners met een lage taalvaardigheid of in dit geval taalbarrière. Als we deze groepen niet expliciet benoemen, lopen we het risico dat bestaande gezondheidsverschillen juist in stand blijven of juist toenemen. Onze fractie ontvangt bovendien signalen uit verschillende doelgroepen dat de gemeente onvoldoende aansluit bij hun behoefte en geen maatwerk levert. Bijvoorbeeld als het gaat om laagdrempelige sportvoorzieningen en cultureel sensitieve activiteiten en ondersteuning. Daarnaast ontbreekt er echt aan inwonerparticipatie. Er is nauwelijks gesproken met de groepen die de grootste gezondheidsachterstanden ervaren. De Adviesraad sociaal domein is waardevol, maar vertegenwoordigt niet de volledige diversiteit van onze stad. Hierdoor is het beleid vooral systeem gedreven en te weinig inwoners gedreven. Ook in de uitvoering is inclusie nog niet geborgd. Er zijn indicatoren die verschillen zichtbaar maken. We missen ook de laagdrempeligheid. Doelgroepen die urgente behoeften hebben om hun gezondheid te verbeteren, hebben moeite met de bereikbaarheid en toegankelijkheid. Voorzitter, het voorstel heeft een goede ambitie, gezondheidsverschillen verkleinen, maar zonder zicht op wie het betreft en wat nodig is blijft het beleid te algemeen en ontoereikend. Daarom dient onze fractie een motie in, in dit geval is dat een motie. Helaas had ik het amendement willen indienen, maar ik had dat 32 uur van tevoren niet kunnen indienen vanwege tijdsgebrek en tijdsdruk. Ik heb deze geforceerd omgetoverd tot een motie. Genaamd Diversiteit en inclusie. Om het beleid stevig te verankeren, zodat we beleid maken voor alle inwoners en waar nodig maatwerk en juist ook voor de mensen die we nu nog onvoldoende bereiken. Tot zover, voorzitter, eerste termijn. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Dan geef ik het woord graag aan mevrouw Van Schie van het CDA.

Mevrouw Van Schie: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. We hebben het raadsvoorstel Gezondheidsbeleid met heel veel interesse gelezen. En wat ons ontzettend aanspreekt, is dat het hoofddoel, zoals het geformuleerd is in het Gezondheidsbeleid, meer gezonde levensjaren voor alle Rijswijkers is. En daaraan worden alle zaken gekoppeld in het raadsvoorstel en dat vinden wij ook een heel goed idee, omdat ook alle aspecten daarmee rekening houden. Verder is er al heel veel gezegd. Ik ben ook gelet op de spreektijd, houd ik het een beetje kort. Ik heb één concrete vraag aan de wethouder. Mijn concrete vraag is: hoe wordt de raad betrokken bij het vaststellen van de prioriteiten van de uitvoeringsagenda? Ik herhaal het nog even. Hoe wordt de raad betrokken bij het vaststellen van de prioriteiten van de uitvoeringsagenda? En voor wat betreft de moties en het amendement. Over het amendement horen we graag ook de reflectie van de wethouder. De motie van mijnheer El Majjaoui, ook daar horen we graag de reflectie van de wethouder erop. En het amendement van mevrouw Oude Alink, Gezonde openbare ruimte. Ik moet zeggen ik krijg altijd wel heel veel trek als ik zo'n grote plaat van een hamburger zie, maar ik neem hem dan toch niet. Wij denken dat dit één effect is en u heeft dat ook aangetoond met allerlei onderzoeken, maar er zijn nog veel meer effecten. En dit is niet het de manier die wij willen gaan gebruiken om tot dit effect te komen. Wij gaan uw motie niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Dan geef ik graag het woord aan mijnheer de heer Ezinga van de Rijswijkse VVD.

De heer Ezinga: Voorzitter, hartelijk dank. Het is een wettelijke taak van de gemeente om de gezondheid van onze inwoners verder te bevorderen en te beschermen. Als gemeente kunnen we daar een belangrijke rol in spelen. Door het bevorderen van bewegen, sportfaciliteiten, het investeren in een gezonde leefomgeving, door de aanleg van groen en groenvoorzieningen in onze

stad en het stimuleren van een gezonde leefstijl door de gezonde keuze makkelijker en aantrekkelijker te maken. Iedereen in Rijswijk is het gegund om een zo lang en gezond mogelijk leven te hebben. Het kader dat dit beleid toont, kan de Rijswijkse VVD grotendeels steunen. Echter de discussie die in het Forum en met de raad en wethouder is gepleegd, baart ons zorgen. Wij zijn van mening dat gezondheid in de huidige tijdsgeest optimaal moet worden bevorderd, maar verbieden en oneerlijke marktwerking gaat ons te ver. De motie van GroenLinks en collega's, Een gezonde openbare ruimte, steunen wij niet. Naast de goede argumenten van Wij. Rijswijk zijn we van mening dat bedrijven het recht hebben hun producten aan te bieden en eerlijke marktwerking wordt gesteund. Het sec verbieden van reclame is voor de Rijswijkse VVD betutteling en niet eerlijk. Alsof er geen andere mogelijkheden bestaan. Want wie staat de overheid in de weg om voorlichting aan te bieden? In diezelfde aantrekkelijkheid als de bedrijven dat doen, met wellicht dezelfde reclametactiek als bedrijven dat doen. Graag een reactie van de wethouder hierop. We ontkennen op geen enkele manier dat fastfood en andere producten niet ongezond kunnen zijn. Zeker als er te veel van wordt genomen. Echter de Rijswijkse VVD is voor eigen keuze met een goede en heldere informatiepositie, goede voorlichting en samenwerking, niet uitsluiting. De Rijswijkse VVD steunt het amendement van D66 en collega-fracties. We zien een belangrijke toevoeging, die ook in het Forum is uitgesproken. Namelijk te kunnen meedenken en sturen op de interventies en ideeën die worden ontwikkeld. De Rijswijkse VVD wacht verder de reactie van de wethouder af op de motie van PG&R. Dat was de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. Dan geef ik als laatste het woord aan mevrouw Koegler Van Rijswijks Belang.

Mevrouw Koegler: Safe the best for last, zou ik zeggen. Het Gezondheidsbeleid dat nu voorligt, zet terecht in op meer gezonde levensjaren en een gezonde generatie in 2040. En dat steunen wij. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat gezondheid een persoonlijke keuze blijft. De gemeente moet wat ons betreft faciliteren, maar zeker niet betuttelen. We constateren dat veel ambities nog abstract zijn en dat de financiële onderbouwing van het stuk nog onzeker is. De uitvoeringsagenda, die volgt pas volgend jaar en het landelijk akkoord laat ook nog op zich wachten. Daarom vindt Rijswijks Belang het essentieel dat de uitvoeringsagenda, zodra die gereed is, geagendeerd wordt in het eerstvolgende Forum en dat de raad wordt geïnformeerd zodra er meer duidelijkheid is over de financiën en de prioriteiten die hier binnen passen of niet passen. En door deze open eindjes steunen wij het amendement van het CDA en D66, die zorgt voor effectmeting en meer grip en sturing door de raad. Rijswijks Belang vindt het belangrijk dat in de uitvoeringsagenda ruim aandacht is voor de inzet op preventie en samenwerking met scholen, sportverenigingen, zorgaanbieders en inwoners. Gezondheid bereik je tenslotte samen en niet alleen met regels en campagnes. En daarbij willen we de wethouder ook vragen om extra aandacht te hebben voor kwetsbare groepen. Zoals jongeren en ouderen, maar dan wel op een manier die ondersteunt en niet dwingt. Vrijheid van keuze blijft voor ons leidend. En dan de motie van GroenLinks, Een gezonde openbare ruimte. Ik zal de discussie uit het Forum zeker niet opnieuw willen doen, maar er is wel overduidelijk een verschil van inzicht met de indienende partijen, die wat ons betreft niet overbrugbaar is. Ik wil nog een keer expliciet aangeven dat Rijswijks Belang zich altijd zal blijven verzetten tegen dit soort betutteling en het verbieden van reclames totaal niet ziet zitten. Dat is wat ons betreft ook zeker niet iets wat we lokaal moeten willen regelen. En als we dat dan willen, kijken we naar de Rijksoverheid. Gezondheid stimuleren is goed, maar vrijheid van keuze blijft voor ons leidend. En Rijswijks Belang gaat voor een gezond Rijswijk, maar altijd met respect voor eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Dan zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw raad. Dan geef ik het woord aan wethouder Wit voor het beantwoorden van uw vragen en zijn adviezen en reflecties op de ingediende moties en amendement.

De heer Wit: Dank u wel, voorzitter. En allereerst ook dank aan de gemeenteraad voor de positieve inschatting van dit document. Voor mij is dit gezondheidsbeleid een belangrijk stuk, omdat we hiermee echt het idee hebben dat we ook de kaders zetten voor de komende jaren om Rijswijk en de inwoners Van Rijswijk gezond te houden, maar vooral ook nog gezonder te krijgen. En dat is echt wel nodig, zoals inderdaad ook de cijfers aangeven. We doen het niet overal fantastisch. Op sommige plekken wel iets beter dan de regio, maar dat is sporadisch. Wat dat betreft, hebben we echt nog wel een lange weg te gaan. En daarbij helpt het niet dat onze Rijksoverheid toch wel wat traag is in het vaststellen van beleid of om maatregelen over onze samenleving wat krachtig neer te zetten. De vragen die ik gehad heb, ga ik eerst even behandelen. Het zijn er niet zo heel veel, maar in ieder geval de vraag van GroenLinks over suïcidepreventie. In principe inderdaad, zoals mevrouw Oude Alink aangeeft, moeten we vanaf 1 januari de Wet integrale suïcidepreventie gaan uitvoeren. En op dat moment krijgen we die wettelijke taak. En we zijn op dit moment al in gesprek met partijen om dit ook op een goede manier in te zetten, partijen die ondersteuning bieden bij de uitvoering van deze taak. En onze lokale inzet ook kunnen versterken. En wij verwachten omdat we dit traject al in de afrondende fase zitten, dat we ook tijdig gereed zijn voor de invoering van deze wet. Wij. Rijswijk heeft een vraag gesteld of er nieuws is uit de Tweede Kamer. Dan ga ik er vanuit dat u bedoelt over de financiën. Op zijn vroegst pas in Q1 gaat er duidelijkheid komen over de AZWA-gelden. Dat is helaas wat later dan we gehoopt hadden, maar het geeft ook wel aan waarom wij nog steeds onzekerheid erover hebben en blijf ik ook achter het voorstel staan om de uitvoeringsagenda in een later stadium naar u toe te brengen. Nog even een opmerking ook richting Wij. U gaf aan, we vinden een betaalbaar en gezond alternatief. Dan kom ik zo ook wel even op de motie nog even terug, maar ik denk dat een betaalbaar en gezond alternatief altijd beschikbaar zou moeten zijn, ook binnen onze raad hier als wij onze raadsvergaderingen hebben. Daar hebben we ook nog wel een weggetje te gaan. Even kijken. Het CDA heeft nog een vraag gesteld, een hele specifieke vraag. Hoe wordt de raad betrokken en ik ga hem ook even herhalen, mevrouw Van Schie, bij het vaststellen van de prioriteiten in de uitvoeringsagenda? In principe, zoals we ook eerder hebben aangegeven, wordt u betrokken bij het participatieproces vooraf. Vaststelling van de uitvoeringsagenda is een collegebevoegdheid. Maar goed, het wordt dan vervolgens als Raadsinformatiebrief wel naar u gestuurd en dan kunt u natuurlijk agenderen voor het Forum. Nogmaals, in die stappen richting de uitvoeringsagenda heb ik specifiek ook afgelopen weken richting ambtelijk apparaat aangegeven dat mijn wens is om de raad daar op een goede manier bij te betrekken. Dan ga ik even in op de moties. Er zijn twee moties inderdaad, een half amendement inderdaad en twee moties en een amendement. Ik begin even bij de motie van GroenLinks. Ik begrijp de motie en ik vind hem ook heel fijn, de motie Gezonde openbare ruimte. De voorbeelden die genoemd worden inderdaad over uit het verleden, blootstelling aan reclame richting bijvoorbeeld rookwaren of alcohol, die hebben ook toen dat verdween, heeft dat ook echt daadwerkelijk wel effect gehad. Dat is ook meetbaar. En de onderzoeken die u noemt die zijn ook bekend. En ik weet ook, de Rijksoverheid komt inderdaad met beleid. Dat gaat echter nog wel even duren. Op zijn vroegst in 2026. Dat is echt wel uitgesteld. En dat gaat dan wettelijke beperkingen op kindermarketing voor ongezonde voeding. Maar ik vind wel deze motie en de hele gedachtegang om reclame voor ongezonde voeding te verbieden in de openbare ruimte of te beperken, kan zeker bijdragen aan het terugdringen van overgewicht en het bevorderen van een gezondere leefomgeving. Dat ben ik ook echt wel met u eens. En dat geldt dan vooral inderdaad voor kinderen en jongeren. En ja, zoals ook gesteld werd, kinderen en jongeren zitten vaak op sociale media, maar op het moment dat je in de openbare ruimte en ook die kinderen en

jongeren gaan of ze dat nu op de fiets doen of op de fatbike, naar school en die zien die reclame ook. Die zijn niet blind, ze zien het. Het is ook een kwestie van kwetsbare groepen beschermen. Kinderen zijn extra gevoelig voor marketing en hebben ook minder vermogen om reclame kritisch te beoordelen. Het sluit ook aan bij het Gezondheidsbeleid, Het sluit aan bij Gezonde School, bij jongeren op gezond gewicht, gezonde kantines op sportverenigingen, et cetera. Eigenlijk is dit wat dat wat mij betreft een motie die we kunnen omarmen. Tegelijkertijd zijn er ook wel dingen die niet in de motie zijn opgenomen en die wel belangrijk zijn om te noemen. En dat gaat dan over inderdaad, zoals door de VVD al gezegd werd, vrijheid van ondernemerschap. Maar tegelijkertijd kun je bedrijven wel helpen om gezondere alternatieven te promoten. En ik ben het ook met u eens, mijnheer Ezinga, als u zegt van ik vind ook dat we als gemeente dan ook daar actief een rol in moeten pakken. Als je ook daadwerkelijk ongezonde producten zou blijven promoten, dan moet je ze ook altijd combineren met stimulerend beleid op het gebied van gezonde producten. Als je actief ongezonde producten eruit haalt, stimuleren dat je gezonde producten blijft promoten. En als je het hebt over keuzevrijheid van inwoners. We knabbelen hierbij niet aan de keuzevrijheid van inwoners. Iedereen blijft vrij om te eten en te kopen wat ze willen. Of ze dat nou in de winkel doen of bij een fastfoodrestaurant of bij een ander restaurant, dat maakt mij niet zoveel uit. Je hebt altijd de eigen keuze. Wat hiermee beperkt wordt, is commerciële beïnvloeding. En commerciële beïnvloeding is wel degelijk iets waar wij enige grip op kunnen uitoefenen. En dat kunnen we wat mij betreft met deze motie doen. Ik sta er ook positief tegenover. Dan de motie van de Partij voor Gelijkheid & Rechtvaardigheid. Aan de ene kant kan ik hem ook niet ... Heel simpel gezegd: ik kan hem niet uitvoeren. Want het eerste punt vraagt om een wijziging en het is geen amendement. Ik kan hem op deze manier niet uitvoeren. En tegelijkertijd ben ik het ook niet helemaal eens met hetgeen gesteld wordt in de motie. Want diversiteit staat wel degelijk in het stuk. Even kijken hoor, als je kijkt bijvoorbeeld bij paragraaf 2.2 leidende principes, inclusie en kansengelijkheid. Die we ook in de Uitvoeringsnota mee willen nemen. En expliciet wordt er een doelstelling bij gezond opgroeien genoemd. En bij mentale gezondheid wordt ook de verbinding gelegd met inclusie en de antidiscriminatie agenda, die we al hebben vastgesteld. En de wijkprofielen die gemaakt zijn, daar wordt hier ook mee rekening gehouden. Daarnaast gaan we ... Is bij alle indicatoren die we volgen al aangegeven dat we per wijk en sociaaleconomische status, waar beschikbaar. En u geeft aan de Adviesraad sociaal domein is niet divers, maar ook migratieachtergrond is daarin vertegenwoordigd. Ik vind hem wel behoorlijk inclusief die Adviesraad. Het kan altijd beter, ben ik met u eens, maar tegelijkertijd, u stelt: het is niet representatief. Dat ben ik niet helemaal met u eens. Ik kan nog verder gaan, maar eigenlijk vind ik deze motie niet helemaal correct. Ik moet wel zeggen dat punt 2 en 3 van de motie waarin oproept, is voor een groot deel ... Worden die ook gedekt en dat is het bruggetje naar het volgende stuk. Dat is namelijk door het amendement wat al is ingediend door GroenLinks en andere partijen. Ik denk dat daarin of D66 moet ik zeggen en andere partijen, excuus. Dat daarin wel invulling wordt gegeven aan de motie die u ook al indient. En dan kom ik uiteindelijk op het belangrijkste, denk ik, nu eventjes voor de besluitvorming en dat is het amendement. En er staan twee wijzigingen in die u mij vraagt. De eerste is de opmerking van de Adviesraad sociaal domein, gemotiveerd aangeven wanneer we een andere invulling of oplossing kiezen of afwijken daarvan. Ik denk eerlijk gezegd dat het vanzelfsprekend zou moeten zijn dat we gemotiveerd afwijken op het moment dat dit gebeurt. En derhalve kunnen we dit ... En derhalve ook op die manier moeten verantwoorden en ook moeten onderbouwen. Met andere woorden dit deel is geen enkel probleem om op te nemen in de nota, in de Kadernota. Het tweede stuk gaat over uitwerking en toetsing. Wat mij betreft, is dit een prima aanvulling op de controlerende sturende taak van de raad over Gezondheidsbeleid. Ik sta hier ook positief tegenover. Ik zie er niet zo'n probleem in. Ik zou nog wel willen vragen of het en dat vraag ik even aan indiener in eerste instantie, D66. Mijnheer Veerman, zou het mogelijk zijn dat wij dit koppelen aan de P&C-cyclus en op die wijze jaarlijks een

terugkoppeling geven? Want we hebben al een behoorlijk hoge werkdruk. Dat zult u begrijpen, zeker ook op dit dossier. En apart ook nog weer een nota daarvoor, verantwoordingsnota. Ik zou dat het liefst via de P&C-cyclus doen. Als u daarin mee kan gaan, dat ik hem zo kan interpreteren. Denk ik dat we het amendement prima invulling aan kunnen geven. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen en alle appreciaties meegegeven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Is er behoefte aan een tweede termijn? Er is een motie ingediend door mevrouw Van Schie. Die is nog niet ... Die is nu op iBabs. Wilt u die in tweede termijn dan toelichten? Heel graag. Dan open ik de tweede termijn van uw raad. En ik kijk ook naar uw raad. Ook gelet op de tijd, wil ik u vragen om het heel kort te houden als er nog een vraag nog niet beantwoord is en echt daarop te focussen. Mevrouw Oude Alink van GroenLinks.

Mevrouw Oude Alink: Dank, voorzitter. Bedoelt u dat ik vragen moet stellen aan de wethouder en niet kan reageren op wat ik gehoord heb in de eerste termijn?

De voorzitter: Uiteraard mag u reageren, want het is uw tweede termijn en u mag opnieuw een heel nieuwe inzicht ook inbrengen over het Gezondheidsbeleid. Dat hoop ik niet qua tijd.

Mevrouw Oude Alink: Nee, dat ga ik niet doen. Bedankt aan de wethouder voor de beantwoording over de suicidepreventie. Dat stelt me wel gerust. Het stond niet zo in het stuk, maar ik heb er wel vertrouwen in. Ik heb verschillende dingen gehoord over mijn motie. Wat ik persoonlijk bijvoorbeeld een leuk voorbeeld vind van betutteling, is de invloed die de grote vastgoedbedrijven hebben op onze openbare ruimte en ook op ons gedrag. Want we worden aan alle kanten aangespoord om ongezonde keuzes te maken. Heb ik ook al genoemd in het Forum. Het heeft daadwerkelijk effect. We kunnen denken van niet. Het is echt zo, anders zouden die bedrijven die reclamebudgetten niet inzetten. En het is voor hun natuurlijk ook veel makkelijker om ongezonde voeding aan te bieden, want het is goedkoop om te maken. En we willen er heel veel van. Het is logisch dat mensen daar dan ook door beïnvloed worden. Dat is helemaal niet gek. Ik ben ook heel benieuwd of het verbod op tabaksreclames of dat ook wordt gezien als betutteling. En inderdaad vrije keuze is belangrijk. Die behouden we ook. En ik ben ook heel erg benieuwd hoe vrij de keuze van de hedendaagse consument daadwerkelijk is. Want hoeveel weerstand kunnen kinderen en ouders echt bieden tegen die grote reclamebudgetten van grote voedselbedrijven? Ik denk niet veel. Dat is ook niet zo gek. En de enige die wij denk ik helpen als we ongezonde reclames toe blijven staan, dat zijn die grote bedrijven. Het is al meerdere malen genoemd, de invloed van reclame blijkt weer, want iedereen weet waar u het over heeft, terwijl u geen naam noemt. De naamsbekendheid werkt, de reclame werkt. Een heel mooi bewijs daarvoor. Ik denk dat die bedrijven onze hulp niet nodig hebben. De inwoner wel en daarom heb ik deze motie ingebracht. Ik ben ook wel benieuwd richting de fractie van Wij. Ik begrijp dat betaalbaarheid een element is. Ben ik het helemaal mee eens, hebben wij geen invloed op. Daarom heb ik dat er niet in opgenomen. Het CDA zegt: dit is niet de manier. Dan vraag ik me af wat wel de manier is. Wat het CDA gaat doen om mensen gezondere keuzes te laten maken? VVD wil zelf reclames maken als overheid, lijkt me best een goed idee. Het is alleen wel eerder geprobeerd met bijvoorbeeld de campagnes tegen roken, mensen gingen pas minder roken toen het daadwerkelijk minder zichtbaar en aantrekkelijk werd. Tot zover mijn tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Dan kijk ik naar mijnheer Veerman, wenst u een tweede termijn?

De heer Veerman: Even heel kort. Beantwoording van de vraag van de wethouder of het amendement in de P&C-cyclus dat die twee keer per jaar meegenomen kan worden. Daar kan ik mee akkoord gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jansen-Dirkx van Wij. Rijswijk.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel. Bedankt voor de beantwoording. We zullen helaas toch weer wat extra geduld moeten betrachten, als het gaat om duidelijkheid over de financiën vanuit Den Haag. Ondanks het vurige betoog van de wethouder en ook van mevrouw Oude Alink, blijft ons standpunt op de motie van GroenLinks ook ongewijzigd en za Wij. Rijswijk tegen de motie stemmen. Daar nog even op reflecterend ook op de vraag die mevrouw Oude Alink mij stelde. Ben ik het wel ook met wat BvR ook aangaf, er komt landelijke wetgeving hierop of richtlijnen op. Dat lijkt me ook inderdaad de juiste weg, omdat op het moment dat een kind de grens over fietst en dat doen onze kinderen hier veel en regelmatig, want ze zitten bijna allemaal, niet allemaal, maar heel veel buiten onze gemeentegrenzen op school. En daar komen ze die reclames dan wel tegen. Ik vind hem wat lastig. Laten we ... Ik begrijp uw standpunt, maar ik zou toch willen zeggen: wacht op het landelijke beleid en dan gaan we stappen zetten en dan zien we dat ook vanzelf allemaal gebeuren. Want ik ben het met u eens, ook bij roken heeft het geholpen. Zie het ook niet als een afwijzing van uw idee, maar meer als van ik vind het een stap te vroeg. Dan de motie van PG&R. Zoals we verwacht hadden, is die niet uitvoerbaar. Ik vraag me ook af of mijnheer El Majjaoui hem nog gaat indienen, maar dat wachten we dan ook af. Anders zullen we hem ook sowieso niet steunen. Het amendement steunen we wel, aangezien de wethouder het ziet als een extra ondersteuning. Waarom we ook vroegen van is dit een extra ondersteuning? Ja, dat is het antwoord. En ik begrijp dat mevrouw Van Schie alsnog haar motie gaat indienen. En die motie daar had ik van in eerste instantie opgeschreven dat ik me afvroeg of deze uitvoerbaar is en dat hoor ik graag in tweede termijn van de wethouder. Tot zover, onze tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jansen-Dirkx. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, ook dank aan de wethouder voor de beantwoording en de positieve appreciatie van het amendement. Wij, dat had ik niet in eerste termijn gezegd, maar wij hebben mede de motie van GroenLinks ondertekend. Omdat wij denken dat we wel degelijk ook op lokaal niveau een verschil kunnen maken in bevordering van gezond leven eten en bewegen. En daar horen ook reclames bij die in dit geval soms de verkeerde weg wijzen naar de ongezonde producten. Dat had ik in eerste termijn nog niet gezegd. Ik mis de beantwoording op een vraag die ik in mijn laatste deel van de eerste termijn heb gesteld. Namelijk over de evaluatie van uitgevoerde activiteiten en het ook meenemen van andere dan commerciële partijen, die een belang hebben bij voortzetting van hun activiteiten in de toekomst in het nieuwe beleid en in de nieuwe uitvoeringsagenda. Daar heb ik graag nog een antwoord op, ook omdat de Adviesraad dat terecht volgens mij heeft aangekaart. En ik heb de motie van mevrouw Van Schie wel gelezen, omdat zij mij die heeft toegestuurd. Ik had die niet per se via iBabs voor het eerst nodig om die tot me te nemen. En ik denk dat de motie van u heel erg aansluit bij het amendement dat al is gewaardeerd. Ik hoop dat u uw motie kunt intrekken en van harte het amendement kunt steunen. Dat is mijn tweede termijn, voorzitter. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Prenger van Beter voor Rijswijk.

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. Ik heb alles in de eerste termijn al gezegd. We blijven de motie van mevrouw Oude Alink ... Gaan we niet steunen, want wij wachten echt op landelijk beleid. Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Dan kijk ik naar mijnheer El Majjaoui van de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid.

De heer El Majjaoui: Dank voorzitter, voor het woord. En dank aan de wethouder voor de beantwoording. Zoals ik al zei, ons voornemen was om het amendement in te dienen, maar helaas 32 uur van tevoren. Dat tijdstip hebben we helaas overschreden. Vandaar dat wij het omgetoverd hebben tot een motie. En de vraag is aan de wethouder: hoe gaat u ... Want er zijn wel degelijk, onze nieuwe inwoners, nieuwe Nederlanders de enige afstand ervaren ten opzichte van instanties, hulpverleners. Hetzij door isolement, hetzij door belemmeringen, hetzij door taalbarrière. Hoe wilt u deze mensen, deze inwoners bereiken? Omdat ze dat ook ervaren. Tot zover mijn tweede termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Schie, CDA.

8.c Motie Gezondheidsbeleid

Mevrouw Van Schie: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik heb in het Forum, toen het Gezondheidsbeleid aan de orde kwam een beetje toch met mijn oren zitten klapperen toen het ging over de prioritering, omdat de raad niet daar iets over zou mogen vinden. Daarom heb ik ambtelijke bijstand gevraagd en gevraagd waar gaat de raad nu over? Ik zou dat ook wel moeten weten, omdat ik hier al een tijdje ben, maar ik heb het toch gevraagd. En daar kwam uit dat de raad bepaalt welke doelen en prioriteiten er zijn. Ik heb daarom nogmaals aan de wethouder gevraagd: waar gaat de raad nu eigenlijk over bij het Gezondheidsbeleid? En het spijt me dat ik dat moet zeggen, mijnheer Wit, maar ik vond uw antwoord een beetje te vrijblijvend. Daarom heb ik alsnog de motie die ik al eerder had voorbereid, ingediend. En het dictum van de motie ben ik nu eventjes kwijt. Hier zo. Ik lees alleen het laatste stukje voor. Draagt het college op om de vaststelling van de prioriteiten van de uitvoering van het Gezondheidsbeleid op hoofdlijnen aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Uiterlijk bij de begrotingsbehandeling van 2027. Dan mevrouw Oude Alink, u vroeg: wat vindt het CDA dan wel een goede manier? Wij vinden het een goede manier als mensen worden gestimuleerd om hun eigen keuzes te maken, niet om verboden op te leggen. En overigens uw voorbeeld met betrekking tot roken ...

De voorzitter: Mevrouw Van Schie, wilt u tot een afronding komen? Een laatste zin.

Mevrouw Van Schie: Ik doe het wel even bij, als stemverklaring.

De voorzitter: Dat is prima. Dat is ook zeker mogelijk. Dan ga ik naar de heer Ezinga van de Rijswijkse VVD.

De heer Ezinga: Voorzitter, hartelijk dank. Wethouder, dank voor de beantwoording en de reflectie die gaf op mijn betoog. Fijn dat we elkaar kunnen vinden op de inzet door de overheid. Want dat vind ik prettig om zo te horen. Alleen dat mag alleen best ambitieuzer dan alleen maar een campagne tegen het roken. Ik vraag dan iets meer dan dat. En misschien zit daar wel die winst in en daar vind ik ook mijn collega's van BvR en ook van het CDA in. En als u inzet op die commerciële beïnvloeding waar u naar verwijst, dan gaat u wat mij betreft wel een glijdende schaal op. Want reclame heeft op zoveel beleidsterreinen invloed. En we gaan nu een heel ander onderwerp behandelen, namelijk reclamebeleid. Maar ik ga één voorbeeld geven. Want dat mag en kan niet de bedoeling zijn van de gemeente om alles respectievelijk te reguleren en te verbieden. Eén voorbeeld. Wij promoten en maken reclame voor elektrische auto's, om daarmee een gezondere leefomgeving te creëren. Gezonder voor het Rijswijkse milieu. Alleen diezelfde elektrische auto's zorgen wel voor milieudelicten, zorgen wel voor kinderarbeid, zorgen voor mijnen in ongezonde omstandigheden door kleine kinderen, maar toch vinden we dat wel als overheid belangrijk om dat te promoten. Waar houdt het dan op als we dan de grens gaan stellen en gaan reguleren? Verbieden is wat ons betreft

echt een dikke nee, dat begrijpt u wel. Beperken zoals in de motie staat, is wat ons betreft te vaag uitgewerkt in de motie. Daarom zullen wij nog steeds niet met de motie meegaan.

De voorzitter: Mijnheer Ezinga, ik zie dat mevrouw Oude Alink wil interromperen.

Mevrouw Oude Alink: Dank, voorzitter. Onze motie vraagt dat ook helemaal niet. Ik ben benieuwd, waar ligt dan voor u de grens? Is die er niet qua reclame, mag iedereen alles in de openbare ruimte plempen wat hij wil?

De voorzitter: Mijnheer Ezinga.

De heer Ezinga: Kunt u nog een keer de vraag iets duidelijker stellen? Want ik begrijp niet wat u bedoelt.

De voorzitter: Mevrouw Oude Alink.

Mevrouw Oude Alink: Waar is de grens qua reclameboodschappen nog voor de VVD? Want wij hebben nu één deel genoemd, die aansluit bij de doelen van het preventiebeleid op het gebied van gezondheid. Meer vragen wij niet.

De voorzitter: Mijnheer Ezinga.

De heer Ezinga: Ik heb denk ik de vraag eerst gesteld, alleen niet in een vragende vorm. Waar ligt de grens bij u, waar de reclames kunnen worden verboden?

De voorzitter: Mevrouw Oude Alink.

Mevrouw Oude Alink: Op dit moment bij ongezonde voeding. Dat is alles wat ik vroeg.

De heer Ezinga: Daar begint onze grens.

De voorzitter: De heer Ezinga. Dat was een leuk debat. Dan geef ik als laatste het woord aan mevrouw Koegler van Rijswijks Belang.

Mevrouw Koegler: Ik ga het debat niet al te uitgebreid maken, want volgens mij hebben we hier in het Forum al drie kwartier over gesproken met elkaar en ik heb niets nieuws gehoord. En het gaat over ongezonde voeding. Daarna gaan we het over roken hebben. Dan kan ik bijvoorbeeld ook zeggen: waarvoor drinken we wijn en bier tijdens het begrotingsdebat en het Kaderdebat, de raad zelf. Begint het niet met voorbeeldgedrag? Dat ga ik niet doen. Ik ga in ieder geval wel nog even aan de wethouder vragen, als het landelijk beleid in 2026 komt. We zitten nu bijna in december 2025. Wanneer gaat u deze maatregelen dan concreet nemen? En is het niet slimmer en efficiënter om dat landelijke beleid af te wachten en onze ambtelijke capaciteit anders in te zetten?

De voorzitter: Hiermee zijn we aan het einde van de tweede termijn van uw raad gekomen. Dan geef ik het woord aan wethouder Wit voor de tweede termijn college.

De heer Wit: Dank u wel, voorzitter. Ik heb niet heel veel vragen meer gehoord, maar nog wel een aantal. In ieder geval de Partij voor de Arbeid die vroeg nog een vraag over de evaluatie van de uitgevoerde activiteiten en of we alle interventies die wij momenteel doen, gaan evalueren. Maar zoals ik in het Forum ook heb aangegeven: zowel de maatschappelijke als de commerciële, alle interventies worden geëvalueerd. Daar hoeft u zich geen zorgen over te maken. Vind ik ook niet meer dan terecht dat we dat doen. D66 maakte nog een korte opmerking over twee keer per jaar in de P&C-cyclus, maar conform het amendement houd ik dat wel bij één keer per jaar in de P&C-cyclus. Dat is ook denk ik wat er nu in het amendement staat. Jaarlijks aan u terug rapporteren. En als u daarmee akkoord gaat, dan houd ik hem even ook zoals die op die manier wordt ingestoken. De

Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid vraagt mij nog: hoe ga ik de afstand tussen nieuwe Nederlanders en ons Gezondheidsbeleid verkleinen? Hoe benaderen we die? Dat blijft natuurlijk bij alle thema's een uitdaging om iedereen erbij te krijgen. Kijk maar naar het afvalbeleid. Maar uiteindelijk kunnen we wel stellen dat in het Inclusie- en discriminatiebeleid ook al duidelijk wordt aangegeven hoe wij trachten alle Rijswijkers te betrekken. En dat zal voor het Gezondheidsbeleid niet anders zijn, mijnheer El Majjaoui. Dan de VVD, want ik sla het CDA even over, daar kom ik zo even op die motie. We komen nog met Reclamebeleid in 2026. En ik denk dat we daarin ook en dat geldt dan ook voor de vraag die Rijswijks Belang ons stelt, de kaders kunnen stellen hoe wij met reclame omgaan in de buitenruimte. Het gaat om reclame in de buitenruimte. Wanneer gaan we dit dan uitvoeren? A, zegt u, in 2026 komt de Rijksoverheid hier mee. Ik wil nog wel zien wanneer dat is met de nog lopende formatie. Geen idee wanneer er daadwerkelijk weer iets gaat komen. Het kan ook zomaar eind 2026 komen. Ik heb ook nog niet een exacte datum wanneer ik met het Reclamebeleid voor de buitenruimte wil komen, maar ik verwacht dat we dat daarin dan ook op een goede manier kunnen weergeven. Dan ga ik als laatste nog even naar het CDA. Eigenlijk vraagt u mij om te willen kunnen prioriteren. En prioriteren dat, nogmaals zoals ik aangaf, in de participatie gaan wij de raad, samen met de maatschappelijke instellingen, gaan we betrekken bij dit Gezondheidsbeleid bij de uitvoeringsagenda. Ook daarin kunt u de prioritering aangeven. Daarnaast, als we kijken naar de financiën, ik verwacht eerlijk gezegd ook wel dat vanuit AZWA de financiële middelen beschikbaar gesteld worden, die ons in staat stellen om de vijf lijnen die wij in deze Kadernota naar voren schuiven, dat we die ook op een goede manier kunnen invullen. En dat is natuurlijk, je zult misschien ergens wel een prioriteit moeten stellen op welke interventie we niet of welke wel. Maar grosso modo kunnen we het grootste ... Ook vergeleken met als we kijken naar wat we de afgelopen jaren met de ISA-gelden gedaan hebben en de GALA-gelden, kunnen we dat best wel goed uitvoeren. Nogmaals kort gezegd en ik vermoed dat ik zo een interruptie ga krijgen van ... Mevrouw Van Schie loopt al.

De voorzitter: Mevrouw Van Schie wil u graag interrumperen. Mevrouw Van Schie.

Mevrouw Van Schie: Je moet en je kaartje erin doen en nog op een knop drukken. Dank u wel voor uw toelichting. Ik vraag me af, komt u dan met een voorstel naar de raad als die gelden er zijn?

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Ik kom met een participatietraject en vervolgens kom ik met een uitgewerkte agenda en daarin heeft u alle tijd en de participatie gehad. Ik ga de raad niet de uitvoeringsagenda laten vaststellen, als dat uw vraag is.

De voorzitter: Mevrouw Van Schie.

Mevrouw Van Schie: Maar ik kreeg toch sterk de indruk van de ambtelijke bijstand die ik mocht ontvangen en waarvoor ik ook heel veel dank heb, want ik heb dat op korte termijn gevraagd, dat het wel degelijk een taak van de raad is om prioriteiten vast te stellen.

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Nogmaals, ik geef u aan dat prioriteiten nog steeds ook door de raad ingebracht kunnen worden en dat ik ook ervan uitga nog steeds dat we niet heel scherp hoeven prioriteren. Als we kijken naar de afgelopen financiële middelen, hebben we daar ook redelijk breed ons werk mee kunnen doen. Ik denk dat die prioritering prima geborgd is en ik maak ervoor dat we alle uitvoeringsagenda's laten vaststellen door de raad. We hebben uiteindelijk een collegebevoegdheid om op basis van de kaders die ons meegeeft dit op een goede manier te borgen. Ik denk dat we dat

ook prima kunnen doen. De afgelopen tijd ook hebben laten zien dat we dat kunnen doen. En als u mij vraagt mij om dat volledig om te gooien en u wel daarin mee te laten gaan. Ik kan dat niet nu direct toezeggen. Ik wil wel met u in gesprek gaan om te kijken hoe we dat wellicht in de toekomst op een andere wijze kunnen doen, maar vooralsnog ga ik die toezegging nu niet doen.

De voorzitter: Mevrouw Van Schie, als laatste.

Mevrouw Van Schie: Ik ga graag in op uw uitnodiging om hiernaar te kijken. En vooralsnog handhaaf ik wel mijn motie.

De voorzitter: Prima. Dank u wel, mevrouw Van Schie. Er wordt een afspraak gepland, denk ik. Dan wethouder Wit, was u bijna klaar?

De heer Wit: Ja, ik was bijna klaar, maar ik wilde toch nog even afronden. Ik ga ook niet te veel in herhaling treden. Wij bepalen beleid en kaders vanavond. En uiteindelijk, het dagelijks bestuur gaat binnen die gestelde kaders uitvoeren. De raad houdt toezicht op ons. En als er afwijkingen komen, wat ik net ook al gezegd heb, als wij af moeten wijken, wat ook in het amendement van D66 heel duidelijk wordt aangegeven. Als wij moeten afwijken of iets anders moeten doen, zullen we dat gemotiveerd en onderbouwd met u moeten delen en zullen we ook naar u terug moeten komen. Ik denk dat het amendement uiteindelijk een prima uitvoering geeft. Deze motie zou ik ... Ga ik ook ten sterkste ontraden. Ik denk dat ik daarmee de boel heb afgerond, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit, voor uw bijdrage in de tweede termijn. Dan kunt u wat mij betreft overgaan tot stemming. Het amendement blijft gehandhaafd en de twee moties ook, heb ik begrepen. Er wordt niets teruggetrokken. Wenst iemand vanuit de raad een stemverklaring af te leggen bij het amendement? Dat is niet het geval. O, mevrouw Van Schie wil een stemverklaring afleggen.

Mevrouw Van Schie: Mevrouw de voorzitter, dank u wel. Wij gaan voor het amendement stemmen, maar wel met de kanttekening dat het amendement een kleiner bereik heeft dan onze motie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Anderen? De heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Dank voorzitter, voor het woord. Over onze motie gesproken. De wethouder heeft ook aangegeven dat er een antidiscriminatie-agenda en inclusie, dat daar al in wordt voorzien. Maar ik constateer helaas nog een achtergestelde doelgroep of ervaren dat ze achtergesteld worden. Kan de wethouder toezeggen dat hij de strekking van deze motie overneemt? Dan kan ik hem terugnemen.

De voorzitter: Dit is een stemverklaring, dus daar gaat de wethouder nu niet op reageren. We moeten wel ... Ik ga wel strak letten op dat u de instrumenten goed gebruikt, want anders gaat het te lang duren. En het is nu al behoorlijk laat. Ik stel voor dat u overgaat tot stemming over het amendement. Met 30 stemmen voor is het amendement aangenomen. Dan gaat u stemmen over het geamendeerde raadsvoorstel. O, eerst de moties, excuus. De motie Een gezonde openbare ruimte van GroenLinks, D66, Partij van de Arbeid en PG&R. Mijnheer Weterings, u wenst een stemverklaring af te leggen?

De heer Weterings: Voorzitter, zoals door mijn collega al gezegd, wij zullen tegenstemmen, want de betutteling en het willen regelen voor de mensen zelf, mensen gaan hier zelf over. Dus we zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Anderen die een stemverklaring willen afleggen? Goed, dan kunt u overgaan tot stemming over de motie Een gezonde openbare ruimte. Met 18 stemmen tegen en 12

voor is deze motie verworpen. Dan de motie Gezondheidsbeleid van het CDA. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval. We missen een stem, mijnheer Braam. Met 24 stemmen tegen en 6 voor is deze motie verworpen. Dan nu het geamendeerde raadsvoorstel Gezondheidsbeleid Rijswijk 2026-2029. Met 30 stemmen voor is het geamendeerde raadsvoorstel Gezondheidsbeleid Rijswijk 2026-2029 aangenomen.

10. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we aan het einde van de vergadering gekomen. En is er veel gezegd, goed met elkaar gedebatteerd en volgens mij in het algemeen belang van Rijswijk besloten. Ik sluit deze raadsvergadering

De gemeenteraad,

de griffier,

J.A. Massaar, bpa

de voorzitter,

H. Sahin